

Latvijas Nacionālais kultūras centrs

ZĪMĒJUMS. KUSTĪBA

Metodiskais materiāls

Metodiskais materiāls izstrādāts,
gatavojoties profesionālās ievirzes mākslas skolu audzēkņu
Valsts konkursam 2014./2015. mācību gadā

Rīga
2015

Saturs

Pavasara vējš Jana Plankāja, Vidaga Grīnberga, Gunta Brakovska, Carnikavas Mūzikas un mākslas skola	4
Cilvēks kustībā. Iedvesmojoties no modernistiem Kristīne Jansone, Vera Semjonova, Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	6
Kustības attēlojums. Iedvesmojoties no modernistiem Ludmila Lāce, Ieva Reitāle, Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	7
Animācija Jeļena Silivanova, Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	9
Kustību virpulī Jolanta Balode, Evita Trapočka, Engures Mūzikas un mākslas skola	10
Kustīga procesa vērojums un attēlojums Aina Putniņa, Iecavas Mūzikas un mākslas skola	13
Klusā daba. Deformācija Agate Gūtmane, Iecavas Mūzikas un mākslas skola	15
Gaismas kustība Irēna Olekša, Ingūna Linde, Marija Vītola, Kristīne Rone, Inčukalna Mūzikas un mākslas skola	17
Kustības nepārtrauktība Ingūna Linde, Inčukalna Mūzikas un mākslas skola	20
Kustīga procesa vērojums un izpēte Laima Narvila, Ilze Baumanē, Ērika Klauberga, Iveta Šmēla, Inga Brīniņa, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	22
Darbošanās ar objektu, attēlojot tā dažādus stāvokļus vienotā kompozīcijā Ilze Baumanē, Iveta Šmēla, Inga Brīniņa, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	24
Kustīgu objektu vērošana un attēlošana Ilze Baumanē, Iveta Šmēla, Inga Brīniņa, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	25
Cilvēka figūras zīmējums, attēlojot izteiksmīgu kustību Ērika Klauberga, Laima Narvila, Inga Brīniņa, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	26
Radoši eksperimenti ar zīmēšanas tehnikām uz dažādām virsmām Laima Narvila, Iveta Šmēla, Inga Brīniņa, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	27
Eksperimenti ar uzrakstu „kustība” Laima Narvila, Inga Brīniņa, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	28
Figūras attēlošana Irēna Olekša, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	29
Krāsa, ritms, kustība. Vai “klusā daba” var kustēties? Irēna Olekša, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	30
Futūrisms figūras skicēšanā Evita Kurtiņa, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	32
Futūrisms zīmējumā. Dzīvnieks kustībā Evita Kurtiņa, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	33
Mirkļa notveršana zīmējumā Evita Kurtiņa, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	34
Gadalaiku mija Evita Kurtiņa, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	35
Emocijas uz papīra. Mūzika Evita Kurtiņa, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	37
Grafiski eksperimenti ar diegu un tušu Lauma Astra Grīnvalde, Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskolas mākslas skola	38

Šim – Šam grafika Ginta Kristjansone, Dagmāra Lauriņa, Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skola	39
Saules noslēpumi Lauma Veita, Liepājas Dizaina un mākslas vidusskolas Liepājas Bērnu mākslas skola	41
Ārējā asinsrite Lauma Veita, Liepājas Dizaina un mākslas vidusskolas Liepājas Bērnu mākslas skola	42
Ūdens kustība dabā Lāsma Lasmane, Agnese Sidrevica, Jāņa Simsona Madonas Mākslas skola	43
Salūts Lāsma Lasmane, Agnese Sidrevica, Jāņa Simsona Madonas Mākslas skola	46
Ģērbšanās Agnese Sidrevica, Jāņa Simsona Madonas Mākslas skola	47
Aug sēnes Lāsma Lasmane, Agnese Sidrevica, Jāņa Simsona Madonas Mākslas skola	48
Fantāzijas zīmējums Anita Inša, M.Muižnieces Rīga Mākslas skola	49
Spēle ar faktūrām Anita Inša, M.Muižnieces Rīga Mākslas skola	50
Spēles ar ūdeni Vilnis Heinrihsons, M.Muižnieces Rīga Mākslas skola	51
Kustība ielu mākslā Inga Melne, Skrīveru Mūzikas un mākslas skola	52
Kustības attēlojums zīmējumā Velga Klints, Skrīveru Mūzikas un mākslas skola	54
Kustoties kārtosies kustība Aija Gūtmane, Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola	56
Eksperiments ar vielu Inese Andersone, Silvija Melnūdre, Inga Rasa, Dace Arāja, Valmieras Mākslas vidusskola	59
Eksperiments ar objektu Inese Andersone, Silvija Melnūdre, Velta Rone, Valmieras Mākslas vidusskola	61
Eksperiments ar cilvēka ķermeņa kustību Inese Andersone, Silvija Melnūdre, Velta Rone, Inga Rasa, Lāsma Lopatko, Dace Arāja, Valmieras Mākslas vidusskola	63
Eksperiments ar dzīvnieku kustību Silvija Melnūdre, Lāsma Lopatko, Dace Arāja, Valmieras Mākslas vidusskola	66
Eksperiments ar mūziku Inese Andersone, Valmieras Mākslas vidusskola	67
Krāsa un līnija dinamiskā kompozīcijā Anita Upīte, Ventspils novada Ugāles Mūzikas un mākslas skolas	68
Domas lidojums Inga Kovaļevska, Viesītes Mūzikas un mākslas skola	71
Eksperimenti ar ūdeni. Pētnieciskais zīmējums Valsts konkursa uzdevums	73
Augļa un dārzena pārvērtības. Pētnieciskais zīmējums Valsts konkursa uzdevums	75
Figurāla kompozīcija. Pētnieciskais zīmējums. Valsts konkursa uzdevums	77
Dūmi. Radošais zīmējums Valsts konkursa uzdevums	79

Pavasara vējš

Uzdevuma mērķis: attīstīt prasmi vērot, salīdzināt, pamanīt dabas norises; veicināt radošu attieksmi pret darbu; attīstīt tēlaino domāšanu, ļaujot abstrahēties no reālās situācijas ar fantāziju; apgūt jaunas tehnikas un paņēmienus, izvēlēties vispiemērotākos izteiksmes līdzekļus ieceres atklāsmi.

Uzdevums 1. līdz 6.klasei: dabas norišu - vēja- novērojums.

Moto: „Un tev, skatītāj, tiek dotas zīmes, lai tu apjaustu pats sevi un visu lietu būtību, jo nokritis ābols ir arī punkts, vaga tīrumā – līnija, viļņi jūrā – pārdzīvojums, ausma – sajūta, debesis – gars...” (Ojārs Feldbergs).

Darba gaita:

1.

Skolotāja aicināts, skolēns sāk ar dabas norišu (šoreiz – vēja) novērojumu. Skolēns pats aktīvi piedalās savas personīgās pieredzes veidošanā.

Vējš ir sajūtams ar degunu, ar ādu, bet ieraugāms tikai caur dažādu objektu kustību. Tādēļ tiek pētīta, vērota kustība koku zaros aiz loga un ejot uz parku plenērā, tiek pamanīta veļas šūpošanās uz auklas, mākoņu skrējieni debesīs, karoga plandīšanās, matu šķipsnu kustība skrienot, šalles virpuļošana skrituļojot, aizkara viļņošana caurvējā, niedru liekšanās upmalā, ūdens virsmas saburzītājā faktūrā gan Gaujā, gan jūrā utt.

2.

Iedziļināšanās, apcere. Savu izjūtu pierakstīšana. Piedzīvojumu stāstīšana (tā izvēršas emocionāla, iztēli rosinoša, uz domu apmaiņu vedinoša visiem klātesošajiem kursa biedriem).

3.

Sava redzējuma fiksēšana (skices, mazi uzmetumi – plenērā, izstrādāti darbi – telpās).

4.

Eksperimentēšana ar iegūto skiču materiālu.

5.

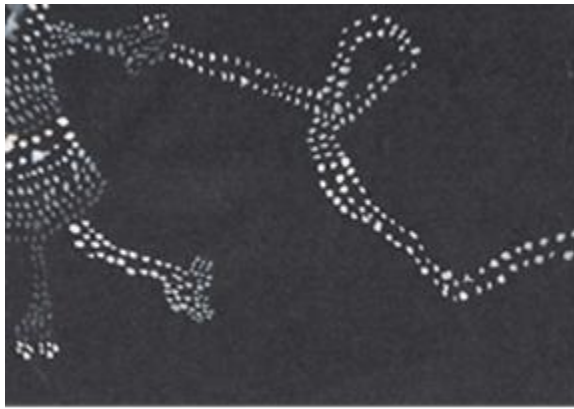
Dažādu iespēju apzināšanās un atklāsmes (visatbilstošākās tehnikas, materiālu, paņēmieni meklējumi, lai attēlotu dabā redzēto, izjusto, sadzirdēto, saostīto, izgaršoto).

6.

Jautājumi un pārspriedumi.

7.

Tikai tad seko pedagoga iesaistīšanās ar savu pieredzi un zināšanām, virzot diskusijas *vēja gultnē*, analizējot un piedāvājot atšķirīgus mākslinieciskās pieredzes paraugus no mākslas vēstures vai mūsdienu mākslas, pārrunājot redzēto un uzdodot jautājumus, kuri virza interesi un radošo procesu.

“Es pavasara vēju jūtu tā ka man kļūst sārti un auksti vaigi. Redzu vēju kā koku kustoņu, kā tie kustas pa labi un pa kreisi, uz augšu un leju, uz priekšu un atpakaļ. Vēju dzirdu ar skaņām šššššš. Kad florbola bumbiņa lido lielā ātrumā ir vēja skaņa fjūūūū.” (Krišjānis)

Cilvēks kustībā. Iedvesmojoties no modernistiem

Uzdevumu mērķis: gūt priekšstatu par kustības redzējumu modernismā, cilvēka figūras proporcijām, iemācīties attēlot cilvēku kustībā.

1. uzdevums 3.klasei (12-13 gadi):

1. iepazīties ar formu stilizēšanas metodēm fovismā un kubismā;
2. skicēt cilvēku figūras dažādās pozās un rakursos;
3. griezt skices no krāsainas līmplēves (Oracal).

Uzdevuma variants – pirms siluetu izgriešanas līmplēvi var nokrāsot ar sedzošu krāsu, un pēc izgriezto siluetu pielīmēšanas, fonu ieštriho (ieskrāpē).

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 6 mācību stundas.

Anrī Matiss

Pablo Pikaso

Egita Vanaga, 13gadi,
pedagogs K. Jansone

1. uzdevums 1.klasei (8 – 9 gadi):

1. iepazīties ar cilvēku attēlošanas piemēriem un stilizēšanas paņēmieni K. Maļeviča darbos;
2. izveidot no piemērota materiāla statisku cilvēka figūru, ievērojot proporcijas;
3. „iekustināt” izveidoto figūru.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 4 mācību stundas.

A. Ovčinko, D. Frolova, G. Soma, V. Sinkeviča, A. Petkune, O. Jefimova, S. Kostina, K. Pavļukovs, E. Ļaksa, A. Paramonenko, T. Bikovska, V. Aleksandrova, pedagogs V. Semjonova

Kustības attēlojums. Iedvesmojoties no modernistiem

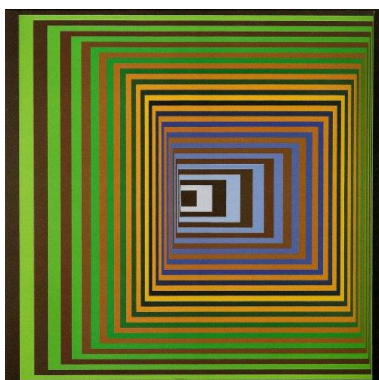
Uzdevuma mērķis: iepazīties ar paņēmieniem kustības attēlošanai modernismā.

1.uzdevums 2.klasei (11-13 gadi):

1. apskatot oparta māklinieka V.Vasarelli darbus, pievērst uzmanību toņa dažādībai un diagonālajiem virzieniem;
2. atkārtotot ģeometriskus elementus noteiktā ritmā, radīt kustības iespaidu;
3. ar toņu daudzveidību izcelt diagonāli, pastiprinot kustības iespaidu.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 4 mācību stundas.

Materiāli: zīmuļi, guaša.

Viktors Vasarelli, 1975.

Arina Jermakova, 13 gadi

Beata Jahimoviča, 11 gadi,
pedagogs L. Lāce

2. uzdevums 2. klasei (9-10 gadi):

1. iepazīties ar kustības attēlojuma paņēmieniem futūriskā un kubofutūriskā;
2. pētīt iespējas virzīt kustību uz noteiktu punktu kompozīcijā, izmantojot līniju ritmu (mainot līniju platumu, intervālus) veidot fonu;
3. sagriezt statisku siluetu un izveidotos fragmentus ritmiski izvietot kompozīcijā;
4. izveidoto aplikatīvo kompozīciju izmantot tēlainā zīmējumā.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 4 mācību stundas.

Zane Elizabete Pundure, 9 gadi, pedagogs I. Reitāle

Toms Danovskis, 10 gadi, pedagogs I. Reitāle

3. uzdevums 2.klasei (10-12 gadi):

1. iepazīties ar kinētiskās mākslas piemēriem (video par mehānismu darbībā) un opārta piemēriem (attēli);
2. izprast, ka ritms ir kustības un tās attēlojuma pamatā;
3. aplikatīvi un zīmējot veidot līniju ritmus;
4. veidot tēlainas kompozīcijas, izmantojot izveidotos līniju ritmus, iedvesmojoties no kinētiskās mākslas objektiem.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 6 mācību stundas.

Toms Danovskis, 10 gadi, pedagogs I. Reitāle

Diāna Marhiļeviča, 12 gadi

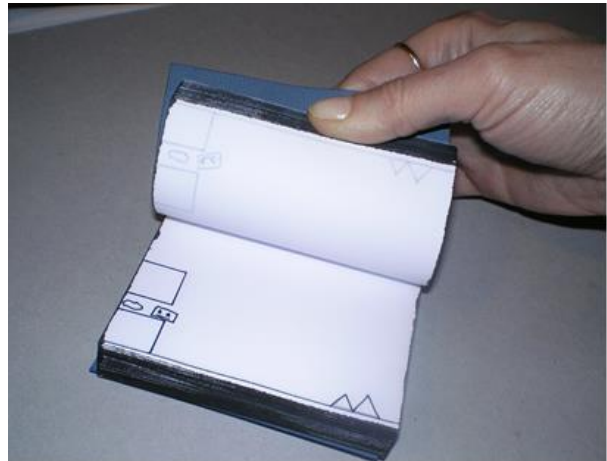
Animācija

Uzdevuma mērķis: gūt priekšstatu par kustības attēlošanas paņēmieniem un īpatnībām animācijā.

Uzdevums 3.klasei (11-15 gadi):

1. iepazīties ar animācijas attīstības vēsturi un tās veidiem;
2. darbs grupā – apskatīt klasiskas zīmētās animācijas tapšanas procesu un pārrunāt zīmētās animācijas tapšanas īpatnības;
3. izdomāt animācijas sižetu (objekta dažādu stāvokļu (piemēram, augšanas, pārvietošanas, darbošanās u.c.) attēlošana pēc atmiņas un iztēles;
4. uzzīmēt animāciju bločiņā.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 8 mācību stundas.

Alise Lonska, 15 gadi

Kustību virpulī

Uzdevuma mērķis: iepazīt un radīt izpratni par kustības nozīmi mākslā un mūzikā. Veidot radošu sadarbību starp mūzikas un mākslas nodaļām.

Uzdevums izglītības iestādes projekta nedēļā visām klasēm (7-15 gadi): mūzikas programmas audzēkņi sagatavo muzikāli kustīgus priekšnesumus, kurus mākslas programmas audzēkņi klausās un skicē. Mākslas programmas 3-7. klases audzēkņi (10-15 gadi) sagatavo grafikas darbu izstādi par tēmu "Kustība".

Mācību procesa apraksts

1. Audzēkņi skicē statiskas cilvēka figūras ierobežotā laika posmā.
2. Audzēkņi skicē cilvēka figūras kustībā ierobežotā laika posmā, pēc mūzikas skolas audzēkņu sagatavotiem priekšnesumiem.
3. Pēta un izzina ķermeņa proporcijas.
4. Pēc izveidotajām skicēm rada jaunas figurālas kompozīcijas.
5. Uz lielformāta papīra ar pagarinātiem zīmēšanas rīkiem zīmē cilvēka figūras pēc iepriekš sagatavotām skicēm.
6. Kustību izsakošs, uzskatāms zīmējums, izmantojot vienu figūru pēc iepriekš sagatavotām skicēm.
7. Kompozīcijā veido proporcionālus, kustīgus cilvēka figūras modelīšus.
8. Kompozīcijā attēlo kustību, cilvēka figūru atrisinot *kvillinga* tehnikā pēc iepriekš sagatavotām skicēm.

Ierosmes avoti: Cilvēka figūra kustībā.

Materiāli: papīrs, zīmulis, dzēšgumija, ogle, flomāsters, tuša, otas, spalva, kartons, papīra nazis, līme.

Darba gaita

1. Pēta un apgūst cilvēka figūras proporciju sadalījumu. Veido kustīgus cilvēka figūras modelīšus pēc parauga.

Gatis Majauskis, 12.gadi, Lota Bihela 11 gadi

2.

Skicē, mēģina nofiksēt, cilvēka ķermeņa kustību ar zīmuli.

Mākslas skolas audzēkņiem tas ir sarežģīts uzdevums, ar kuru tika galā, lai gan sākumā daudzi baidījās. Dejas priekšnesumu sagatavojušas Mūzikas skolas audzēknes Nikola Ošniece un Agnese Tohva.

Oskars Ruks, Līga Belerte, Sabīne Kristone, Mikuss Semeneņa

3.

Pēc iegūtajām skicēm top lielformāta zīmējums brīvā stilā ar dažādiem zīmēšanas rīkiem, kas iestiprināti garā kātā. Audzēkņiem šī nodarbe patīk un bērni iesaistās aizrautīgi.

Katrīna Evelīna Šakina , Lote Freināte , Evita Balode, Oskars Ruks, Laine Orlova, Gustavs Dornis

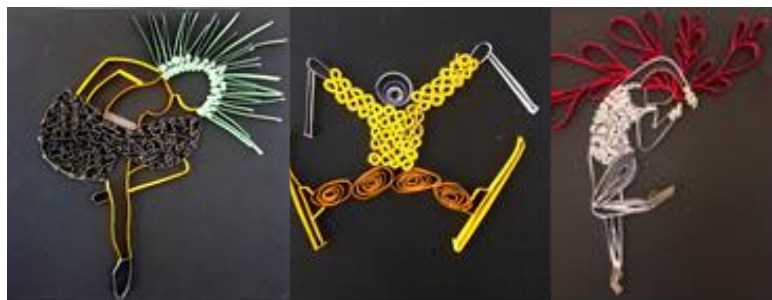
4.

No iegūtajām skicēm top jaunas grafiskas kompozīcijas. Audzēkņiem ir jāizvēlas viena skice ar cilvēka figūru kustībā. To pārzīmē uz kartona, izgriež. Jaunradīto figūru izmanto kā šablonu kustības attēlošanai ar pildspalvu un līniju. Uzdevums ir attēlot kustības attīstību soli pa solim.

5.

legūtās skices, kurās audzēkņi fiksēja cilvēka ķermeņa kustību, tiek izmantotas arī kompozīcijas stundās. Skice tiek pārzīmēta uz planšetes. Figūras attēlošanai tiek izmantota papīra strēmelišu apstrādes tehnika *kvilings* (Quilling). Papīrs tiek locīts, rullēts, līmēts un pakļauts figūras zīmējumam.

Ramona Mačule,
13 gadi

Mikuss Semeneņa, Katrīna Evelīna Šakina,
11 gadi

13 gadi

6.

legūtās figūru skices tiek izmantotas, lai radītu arī telpas dekorācijas. Audzēkņiem ir jāizvēlas viena skice ar cilvēka figūru kustībā. To pārzīmē uz kartona, izgriež. Izmantojot dekoratīvo papīru ar ažūru rakstu, figūru papildina ar imitētiem svārkjiem, tādā veidā radot figūru - dejotāju.

Dažādi autori vecumā no 12-15 gadiem

Foto: Evita Trapočka

Kustīga procesa vērojums un attēlojums

Uzdevuma mērķis: kustīga procesa attēlojums, kustības fāžu jeb stāvokļu attēlojums, kustības izteiksmība.

Uzdevums 2. klasei (11-12 gadi):

1. kustīga uzstādījuma vērojums;
2. kūpošu garaiņu attēlojums;
3. siluetu un kustības izteiksmības attēlojums.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 2 mācību stundas.

Materiāli: melna vai krāsaina tuša, otas, A3 zīmēšanas papīrs.

Mācību procesa apraksts

Uzstādījums – klusā daba sastāv no četriem vienā līnijā novietotiem priekšmetiem, gaismas avots – prožektors novietots aiz uzstādījuma, līdzīgi kā tiek apgaismoti uz palodzes novietoti priekšmeti, šāda veida apgaismojums veido maksimālu tonālu kontrastu.

1.

Skolnieki tiek iepazīstināti ar analogiem darbiem mākslā:

Vilis Ozols "Mēnessgaismā" 1986.
Audekls, eļļa. 68,5x73,5 cm

B. Bērziņš „Pašportrets ausainē”
1997, Kartons, eļļa, tempera

J.M.W. Turner, *Snow-Storm-Steam-Boat off a Harbour's Mouth*, 1842

2.

Visos četros traukos tiek ieliets verdošs ūdens, gaisā paceļas garaiņi.

Klusās dabas un kūpošu tvaiku kustības vērojums, ideju skices.

3.

Klusās dabas siluetu un kūpošu garaiņu grafiska tēlaina interpretācija, statiskas klusās dabas un karsto tvaiku kustības apvienojums vienotā kompozīcijā.

Laura Dombrovskā, 12 gadi

Ieva Pudņika, 11 gadi

Klusā daba. Deformācija

Uzdevuma mērķis: kustības fāžu jeb stāvokļu kustības izteiksmības attēlojums pētnieciskā un iztēles zīmējumā.

Uzdevums 3. klasei (13-14 gadi):

1. dažādu klusās dabas / objekta stāvokļu vērojums procesā;
2. kustības un deformācijas attēlojums melnbaltā grafiskā tehnikā.

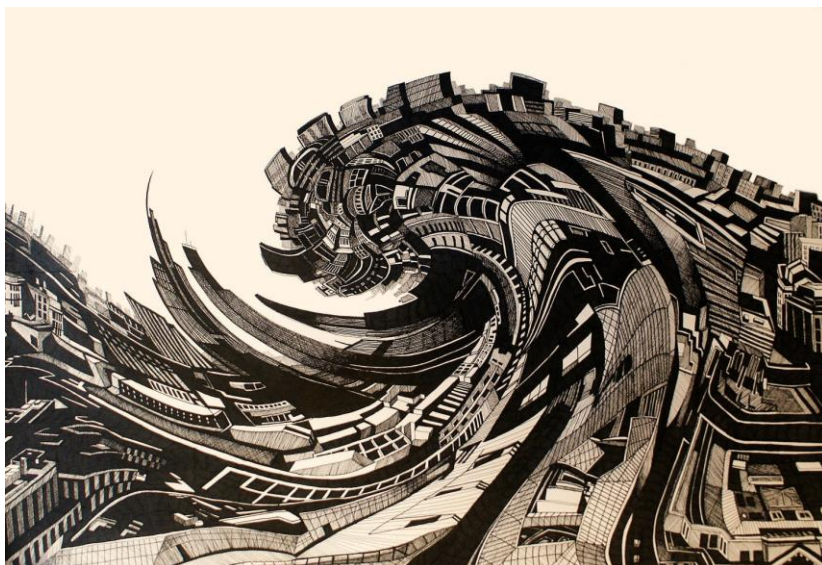
Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 2 mācību stundas.

Materiāli: A3 papīrs, melna gela pildspalva, melna tuša.

Mācību procesa apraksts

1.

Audzēkņi tiek iepazīstināti ar mākslas piemēriem, kas veidoti digitāli vai zīmēti ar melnu pildspalvu.

James Neill, *Wave*, 2012

James Neill, *Wave*, 2012

2.

Grafiska tēlaina kušanas procesa un deformācijas interpretācija, kurā būtiska nozīme ir ne tikai konkrētajam uzstādījumam, bet arī autora iztēlei – kā tiek attēlota deformācija.

Līva Indriķe, 13 gadi

Sintija Jaunzema, 13 gadi

Gaismas kustība

Uzdevuma mērķis: atrast un pielietot jaunas metodes kustīga zīmējuma fiksācijai.

Uzdevums 3., 4. klasei (11-13 gadi):

1. dažādu klusās dabas / objekta stāvokļu vērojums procesā;
2. kustības un deformācijas attēlojums melnbaltā grafiskā tehnikā.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 2 mācību stundas.

Materiāli: A3 papīrs, melna gela pildspalva, grafīts, ogle, melna tuša uz sausa un mitra papīra, tušā iemērķts diegs, balts krīts uz tumša papīra, baltā krāsā iemērķts diegs uz tumša papīra. Zīmējums tiek papildināts ar krāsas pūšanu caur kokteiļa salmiņu.

Ierosmes avoti

Mācību stundās *Veidošana* un *Darbs materiālā* veidoti skulpturāli veidojumi „Cilvēks un gaisma”

Fotogrāfa Gjona Mili 1949.gadā fiksētie Pablo Pikaso „light drawing”

Mācību procesa apraksts

1.
Zīmējuma kā procesa izbaudīšana. Zīmējums tiek veidots tumsā, kustinot dažādus gaismas objektus (*led* lampu, kabatas lukturīti, viedtālruni ar krāsu mainošu ekrāna aplikāciju, mirgojošu eglīšu rotājumu, lukturīti ar lāzera gaismu). Zīmējums nav paliekošs.

2.

Gaismas kustības saglabāšana ar fotoaparāta palīdzību. Tiek fotografēts ar viedtālruni un fotoaparātu *Canon* uz statīva.

Tiek eksperimentēts ar ekspozīcijas ilgumu 8-30 sekundēm un diafragmas atvērumu.

Izdarīti secinājumi, cik straujai vai lēnai jābūt kustībai, lai fotoaparāts to spētu nofiksēt.

Eksperimenti tiek veikti individuāli un grupā.

3.

Eksperimentāli pētnieciskā fāze noslēdzas ar uzdevumu – atrast veiksmīgāko tehnisko paņēmieni kā zīmējumā fiksēt redzēto un piedzīvoto gaismas ceļu. Pārrunas – ar kādu kustību tika kustināts gaismas objekts, ar kādu - zīmēts.

4.
Apskatot iegūtos pētnieciskā darba rezultātus, tiek atrastas līdzības ar Džeksona Polloka abstraktajiem liela izmēra audekļiem, kuri iegūti citādu kustību rezultātā.

Jackson Pollock, Nr. 17, 1949

Kustības nepārtrauktība

Uzdevuma mērķis: eksperimentu rezultātā, atrast un pielietot jaunus paņēmienus kustības attēlojumam plaknē.

Uzdevums 3., 4. klasei (11-13 gadi).

Ierosmes avoti: podnieka virpa. Keramikas virpošanas nodarbībās novēroto māla dubļu „pēdas” ap podnieka virpu inspirē ideju par podnieka virpu kā zīmēšanas rīku. Aplis kā mūžīgās kustības simbols.

Mācību procesa apraksts

1.

Pilināt krāsu pilienus uz papīra, kas griežas uz podnieka virpas. Krāsu pilienu kustības un to sajaušanās vērošana. Zīmējuma veidošanās atkarībā no eksperimentēšanas ar krāsas konsistenci un virpas griešanās ātrumu.

2.

Izmantojot dažādus vizuālās izteiksmes līdzekļus (līnijas, tekstūras, laukumus) un to kārtības ritmus, papildināt eksperimentā iegūtos kustību fiksācijas attēlus un radīt kustību izteicošas dekoratīvas kompozīcijas.

3. un 4. kursa skolēnu Viktorijas Teterovskas, Elīnas Naumovas, Viktorijas Hlebnikovas, Ērikas Bukovskas, Karīnas Melderes, Mihaila Mozgas, Gabrielas Veidemanes, Kristīne Sinkevičas, Unas Laizānes, Madaras Sorokinas darbi

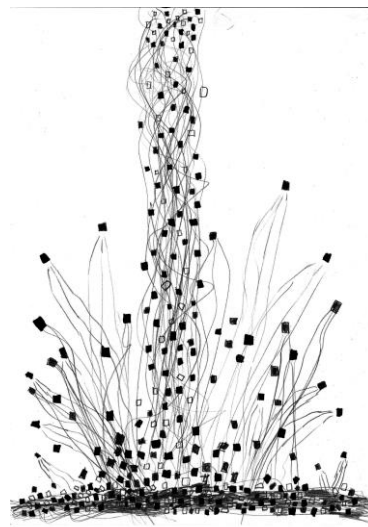
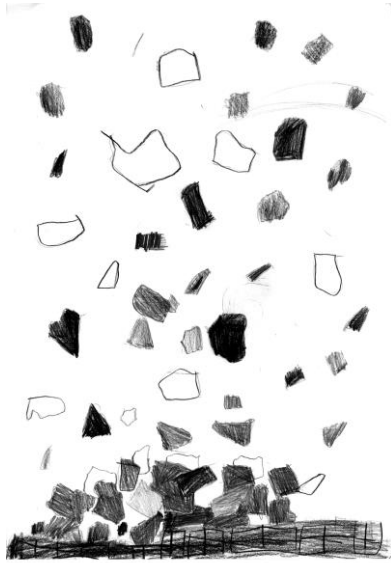
Kustīga procesa vērojums un izpēte

Uzdevumu mērķis: izpētīt un izprast kustīgu procesu.

Uzdevumi 1-3. klasei (8 – 10 gadi):

1. eksperimentēšana, kustības radīšana;
2. kustīga procesa izpēte;
3. pieredzētā zīmējums pēc atmiņas.

1. uzdevums. Darbošanās ar saplēstiem papīra gabaliņiem. Vērot, kas notiek, berot tos uz galda virsmas.

1. klases audzēņu darbi, 8 gadi, pedagogs Ē. Klauberga

2. uzdevums. Darbošanās ar saplēstiem papīra gabaliņiem un ūdeni. Vērot, kas notiek, visu samaisot.

2. klases audzēkņu darbi, 9 gadi, pedagogs I. Baumanē

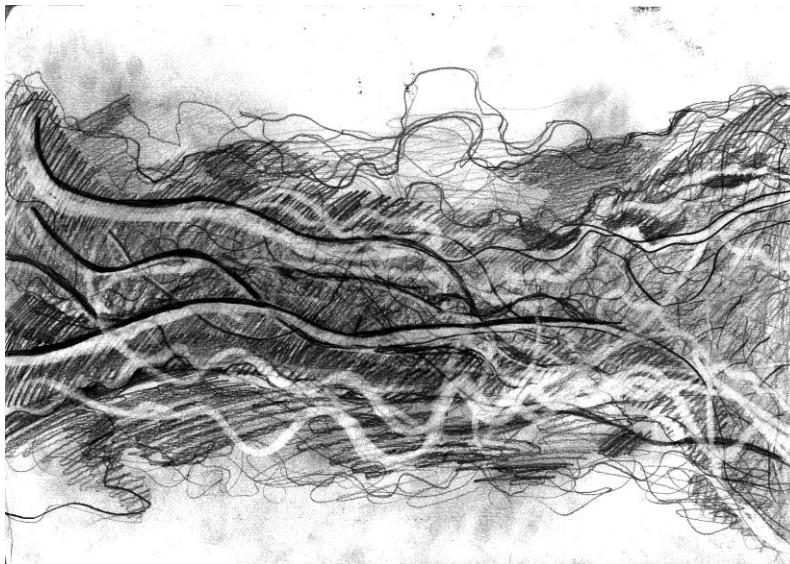
3. uzdevums. Darbošanās ar ūdeni - vērot un attēlot tā tecēšanu, viļņošanos, virpuļus.

3.klases audzēkņa darbs, 9 gadi,
pedagogs I.Baumane

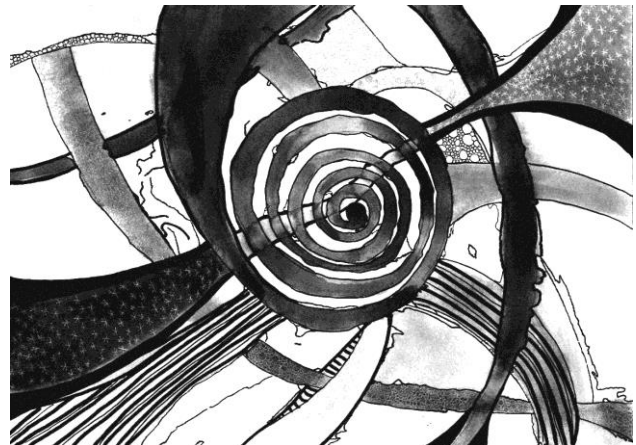
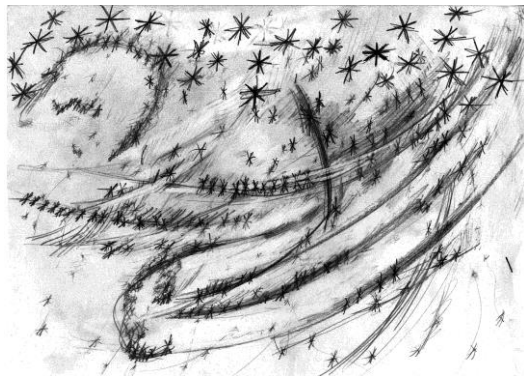

1. klases audzēkņa darbs, 8 gadi,
pedagogs Ē. Klauberga

3.klases audzēkņa darbs,
pedagogs I. Šmēla

4. uzdevums. Vērot sniegputeni aiz loga un attēlot procesu dekoratīvā kompozīcijā.

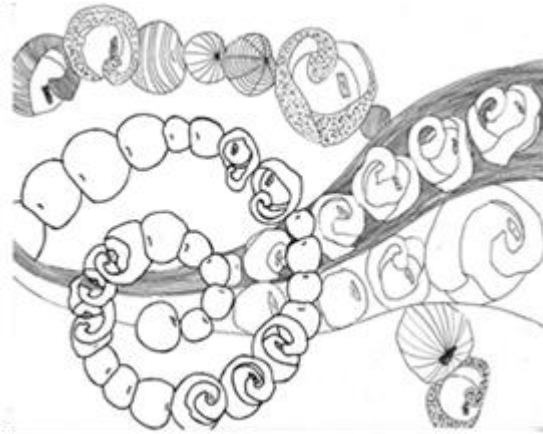

Darbošanās ar objektu, attēlojot tā dažādus stāvokļus vienotā kompozīcijā

Uzdevumu mērķis: izpētīt un izprast kustīgu procesu.

Uzdevumi 4., 5. klasei (11-12 gadi): pētīt un attēlot objektu dažādos stāvokļos.

1. uzdevums. Darboties ar kartupeli vai ābolu (mizot, pārgriezt, nograuzt, utt.), pētīt un attēlot dažādos starpstāvokļus vienotā kompozīcijā.

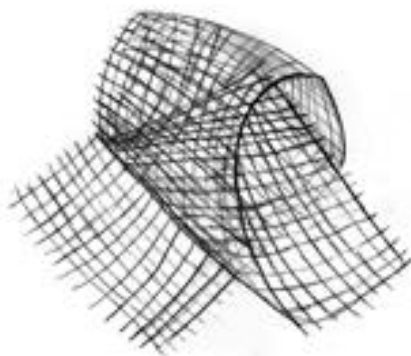
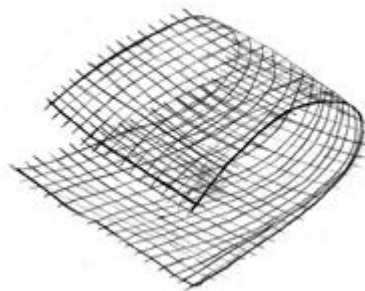
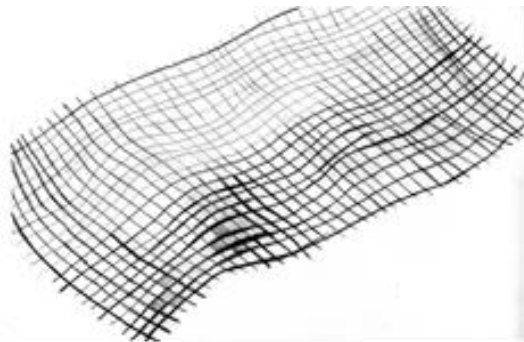

Evelīna Mileika, 5. klase, pedagogs I. Baumanē

Elza Gumska 5. klase, pedagogs I. Baumanē

2. uzdevums. Darboties ar metāla sietu, pētīt un attēlot to dažādos stāvokļos.

4. kl. audzēkne Emīlija Millere, pedagogs I. Šmēla

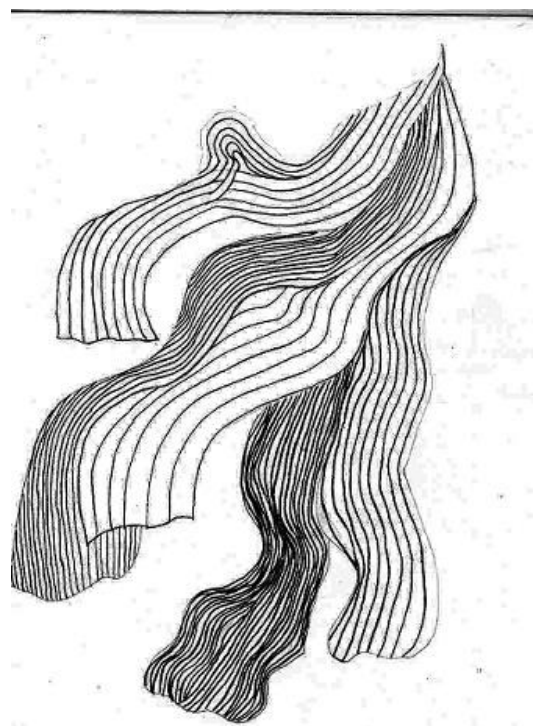
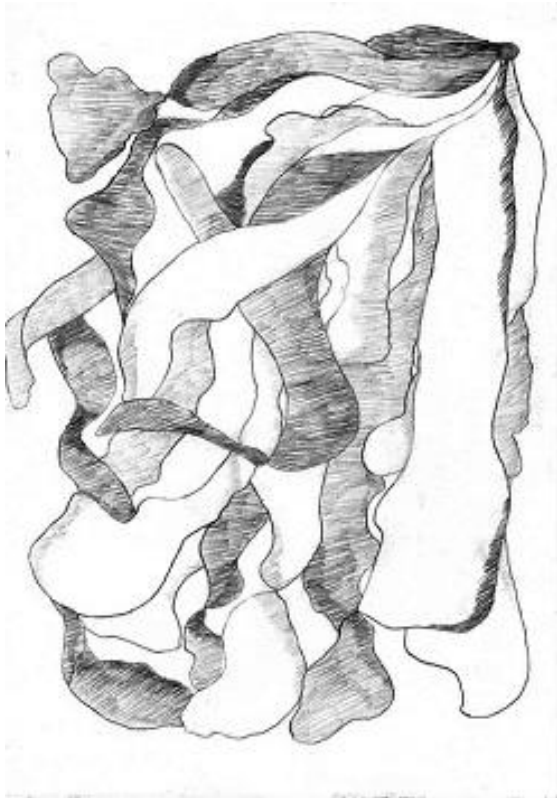

Kustīgu objektu vērošana un attēlošana

Uzdevumu mērķis: izpētīt un izprast kustīgu procesu.

Uzdevumi 3., 5. klasei (10-12 gadi): vērot un attēlot kustīgu objektu.

1. uzdevums. Vērot plīvojošas kreppapīra lentes un attēlot tās dekoratīvā zīmējumā.

5. klases audzēkņu darbi, vecums 12 gadi, pedagogs I. Baumanē

2. uzdevums. Vērot un uzzīmēt garāmbraucošus auto; iztēloties un uzzīmēt attēlot gājējus kustībā.

3. klases audzēkņu darbi, vecums 10 gadi, pedagogs I. Šmēla

Cilvēka figūras zīmējums, attēlojot izteismīgu kustību

Uzdevumu mērķis: izteismīgas kustības atveidojums.

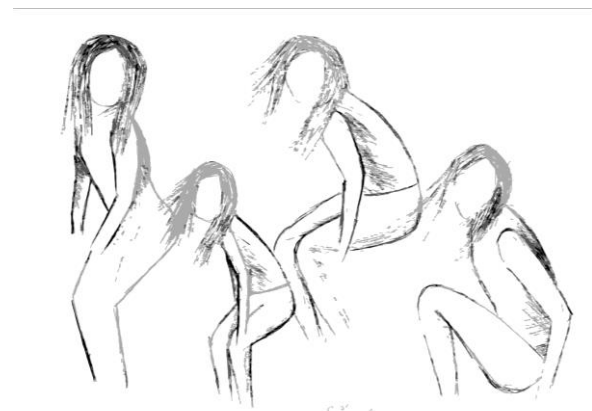
Uzdevumi 1. klasei (7-8 gadi), 7. klasei (15 gadi).

1. uzdevums. Izteismīgas kustības atveidojums „1:1”

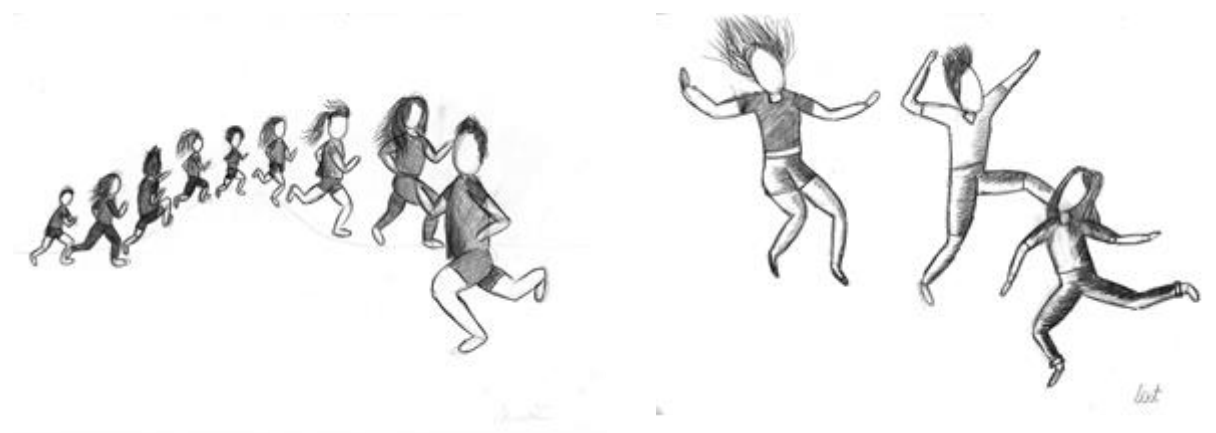
1. klases audzēkņa darbs, pedagogs Ē.Klauberga

2. uzdevums. Attēlot izvēlētu kustību (apsēsties), fiksējot „starpstāvokļus”.

Līva Riekstiņa, 7. klase, 15 gadi, pedagogs
Laima Narvila

3. uzdevums. Attēlot zīmējumā izteismīgu kustību pēc modeļa skicēm.

Ilvija Zviedre, 7.klase, 15 gadi

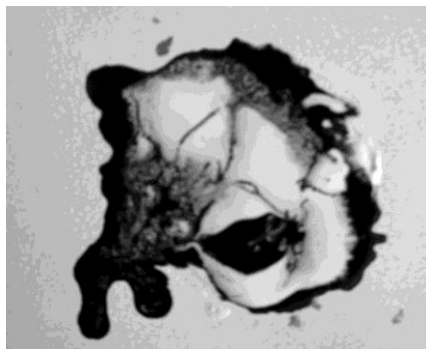
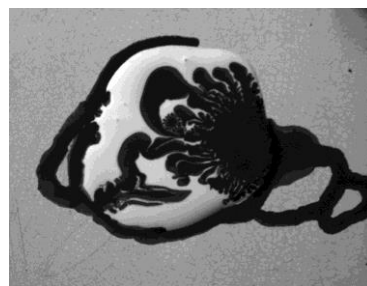
Marta Šteinberga, 7.klase, 15 gadi, pedagogs
Laima Narvila

Radoši eksperimenti ar zīmēšanas tehnikām uz dažādām virsmām

Uzdevumu mērķis: eksperimentēt ar dažādām tehnikām.

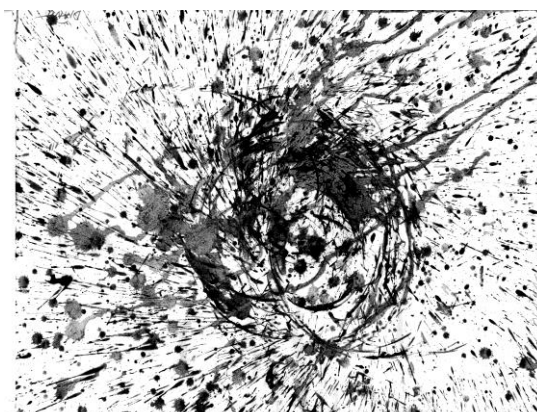
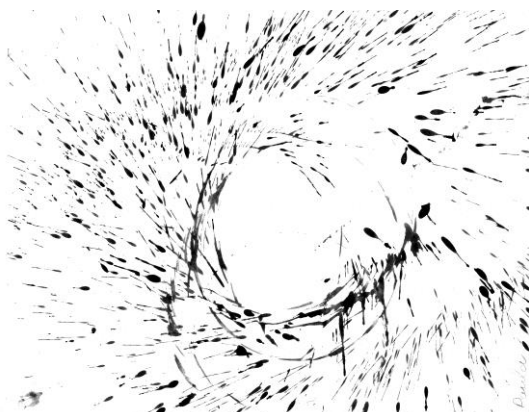
Uzdevumi 3. klasei (10 gadi).

1. uzdevums. Eksperimentēt ar tušu un balto līmi uz flīzes virsmas. Vērot procesu un fiksēt interesantākos rezultātus fotogrāfijās.

3. klases audzēkņu darbi,
vecums 10 gadi, pedagogs
Laima Narvila

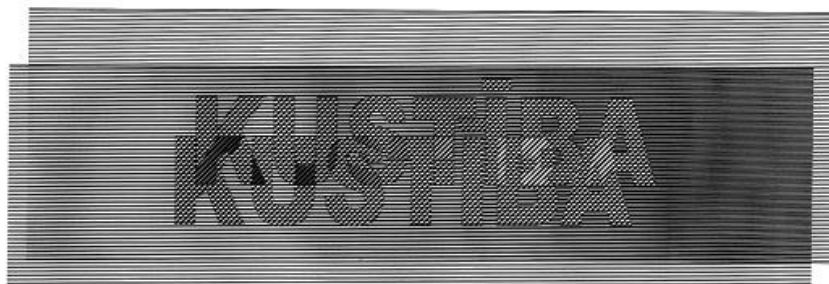
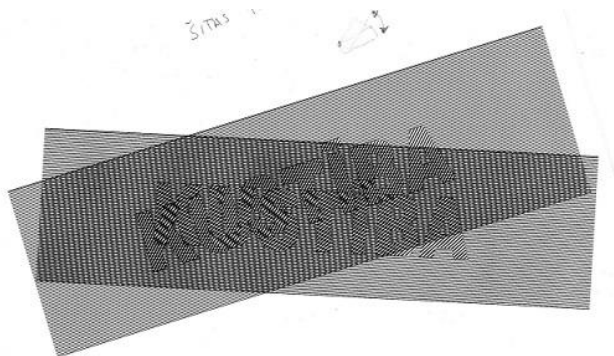
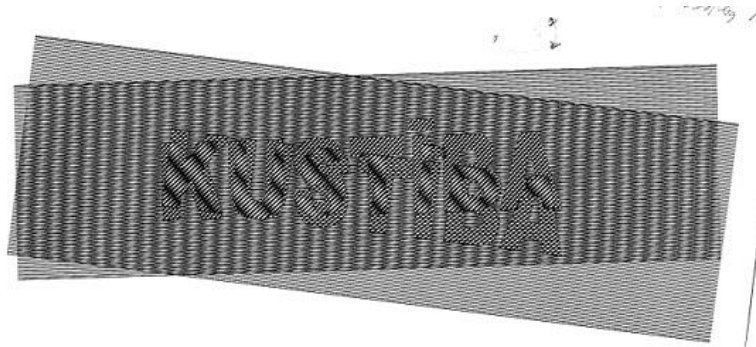
2. uzdevums. Darbošanās ar otu un tušu virs rotējošas virsmas.

3. kl. audzēkņi, vecums 10 gadi, pedagogs Iveta Šmēla

Eksperimenti ar uzrakstu „kustība”

Uzdevums: variēt burtu pildījumu un fona rakstu datorā, izprintēt uz caurspīdīgām loksniņiem, savstarpēji (no)virzot abas virsmas, atrast izteiksmīgas kustības iespaidu variantus.

Figūras attēlošana

Uzdevuma mērķis:

1. iepazīstināt audzēkņus ar iespējām attēlot kustīgu figūru;
2. iedrošināt audzēkņus zīmēt cilvēka figūru kustībā;
3. apgūt prasmi lietot šablonu, radot zīmējumu.

Uzdevums 1. klasei (7 gadi).

Ierosmes avoti: futūrisma zīmējums. Mākslinieks Džakomo Balla.

Giacomo Balla "Dynamism of a Dog on a Leash", 1912

Mācību procesa apraksts

1. Skolēni aplūko attēlus ar futūrisma (Dž. Ballas) zīmējumu paraugiem.
2. Pārrunā izmantoto paņēmienu kustības attēlošanai.
3. Izmantojot krītiņu, zīmē vienkāršu skrienoša cilvēka siluetu. Izgriež to.
4. Izmantojot izgriezto figūru kā šablonu, ar krītiņu vairākkārt zīmē figūras siluetu, cenšoties radīt kustīgas figūras iespaidu. Var papildināt attēlu, pielīmējot šablona figūru zīmējumam.
5. Apskata radītos zīmējumus, salīdzina tos ar Dž. Ballas u.c. futūristu zīmējumiem.

Elza Jansone, Laura Adriana Olekša, Renārs Vēvers, Ernests Veinbergs

Krāsa, ritms, kustība. Vai “klusā daba” var kustēties?

Uzdevuma mērķis:

1. pētīt iespējas attēlot kustību ar krāsu un ritmu kā mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem;
2. izmēģināt neierastāku skatījumu uz ierastu uzdevumu - “klusā dabu”;
3. pārdomāt klusās dabas filosofisko aspektu – priekšmeti ne tikai telpā, bet arī laikā.

Uzdevums 4. klasei (11,12 gadi) gleznošanā.

Ierosmes avoti: klusā daba fovisma un kubisma glezniecībā.

Anri Matiss. Klusā daba ar apelsīniem

Žoržs Braks. Klusā daba ar vīnogām un klarneti

Klusās dabas uzstādījums skolā

Mācību procesa apraksts

1. Iedvesmojoties no fovisma kluso dabu paraugiem, skolēni attēlo vienkāršu kluso dabu ar pulksteni (kā skolēnam saprotamu atsauci uz laiku). Nosacījumi – nav gaismas, nav ēnas, galvenais - krāsu laukumi un ritmi.

2.

Skolēni aicināti iztēloties, ka pulkstenis iegriež "laika virpuli" un priekšmeti pārvietojas un kustas telpā. Aplūko kubisma kluso dabu paraugus, pievēršot uzmanību autoru centieniem attēlot priekšmetus no visām pusēm vienlaikus.

3.

Glezno otru tās pašas klusās dabas attēlojumu, šoreiz priekšmetus un krāsu laukumus brīvi kārtojot ritmos, cenšoties radīt iztēlotas kustības efektu.

4.

Salīdzina abus savus radošos darbus, pārdomā iespaidus.

Ance Valnere

Renāte Kačerovska

Futūrisms figūras skicēšanā

Uzdevumi 4.,5. klasei (12 – 14 gadi):

1. vērot cilvēka ķermeņa izmaiņas dažādās kustībās;
2. iedrošināt audzēkņus zīmēt ātri, atraisīti, nebaidīties kļūdīties;
3. iekļauties dotajā laikā;
4. rast priekšstatu par cilvēka ķermeņa proporcijām, uzbūvi.

Mācību procesa apraksts

1.uzdevums

1. Audzēkņi sagatavo darbam dažādu krāsu flomasterus.
2. Sadalās pa pāriem - viens ir modelis, otrs - skicētājs. Modelis pozē vienu kustību 3 minūtes, tad maina pozu. Skicē 5- 6 kustības. Skicētājs visas kustības skicē vienu virs otras, mainot flomastera krāsu. Pāris samainās vietām un atkārtos procesu.

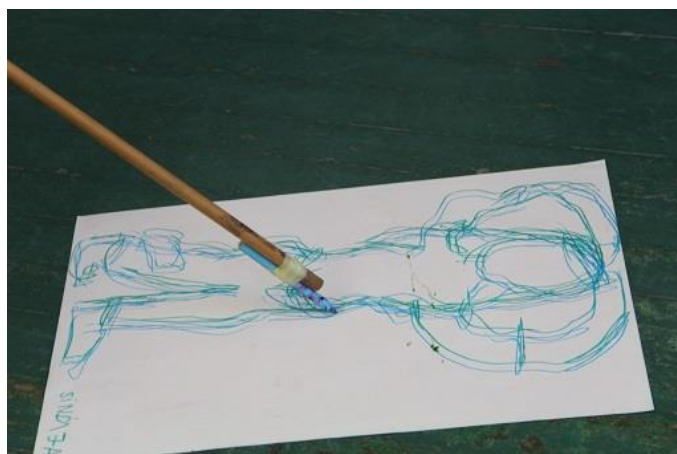
Santa Saltuma, 12 gadi

Ernests Lipiņš, 13 gadi

2. uzdevums

Skicēšanas process līdzīgs, tikai šoreiz zīmējuma daudzslāņainums tiek panākts, izmantojot vairāku krāsu flomasterus, kas piestiprināti garas nūjas galā. Papīrs atrodas uz grīdas.

Futūrisms zīmējumā. Dzīvnieks kustībā

Uzdevums 4. klasei (11, 12 gadi):

1. vērot dzīvnieka ķermeņa izmaiņas, veicot kustību;
2. mācīties fiksēt kustību fragmentāri;
3. rast priekšstatu par izvēlētā dzīvnieka ķermeņa uzbūves un kustību īpatnībām.

Mācību procesa apraksts

1.

Audzēkņi vēro dzīvniekus kustībā video materiālos, filmās par dabu (ja iespējams, šo posmu var īstenot zoodārzā).

2.

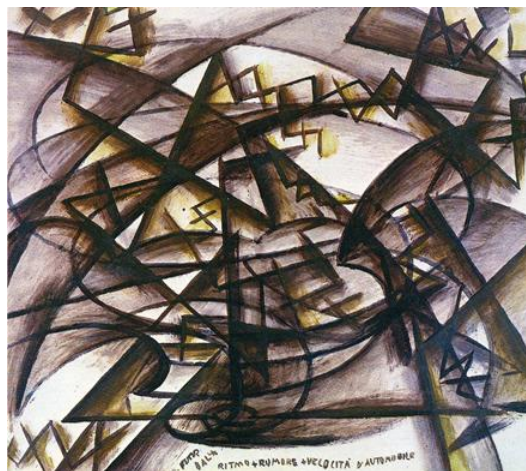
Audzēkņi skicē izvēlēto dzīvnieku vairākos kustību variantos.

3.

Audzēkņi zīmē savu zīmējumu, izvēloties vienu kustības variantu no skicēm, kuru papildina ar citiem kustības stadijas attēliem, tādējādi veidojot zīmējumu daudzslāņainu un cenšoties radīt kustības efektu. Šai posmā smeļamies iedvesmu no futūrisma autoru eksperimentiem, attēlojot dzīvniekus kustībā.

Džakomo Balla. Mašīnu un gaismas pilsēta, 2013

Džakomo Balla. Auto ritms, troksnis, ātrums, 2013

Luīze Vimba, 11 gadi

Mirkļa notveršana zīmējumā

Uzdevuma mērķis:

1. iemācīties vērot;
2. notvert mirkli zīmējumā;
3. trenēt redzes atmiņu.

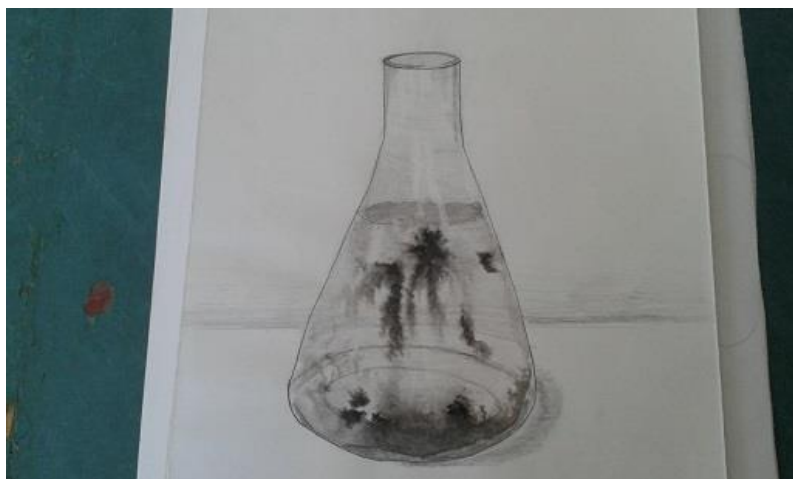
Uzdevums 4., 5. grupai (12-14 gadi): attēlot tušas pilienu ūdenī.

Uzstādījums

Mācību procesa apraksts

1. Ar grafīta zīmuli tiek uzzīmēts pudeles apjoms ar ūdens virsmas elipsi. Viss zīmējums tiek samitrināts.
2. Ūdens traukā audzēknis pilina tušu. Paralēli uz mitrās papīra virsmas arī tiek pilināta tuša, kuras tecējumu var ietekmēt, kustinot papīra lapu.

Ernests Lipiņš, 13 gadi

Marta Krauja, 14 gadi

Uzdevuma variants

1. Ar grafīta zīmuli tiek uzzīmēts pudeles apjoms ar ūdens virsmas elipsi.
2. Ūdens pudelē sak pilināt tušu un ar foto fiksācijas palīdzību iemūžina mirkli.
3. Vērojot iegūtos attēlus, tušas tecējumu iemūžina savā zīmējumā.
4. Darba nobeigumā tiek ieēnots pudeles apjoms.

Gadalaiku mija

Uzdevuma mērķis:

1. attīstīt dažādas prasmes: mērīt, griezt, locīt, limēt, zīmēt;
2. paskatīties uz mākslas darbu savādāk, ieraudzīt to savādāk;
3. saprast, ka attēls var būt skatāms no dažādiem skata punktiem, skatītājam pašam kustoties.

Uzdevums 2. klase, 8-10 gadi.

Iedvesmas avoti mākslā: ainavas dažādos gadalaikos.

V.Purvītis. Pavasara ūdeņi

V.Purvītis. Ziema

Mācību procesa apraksts

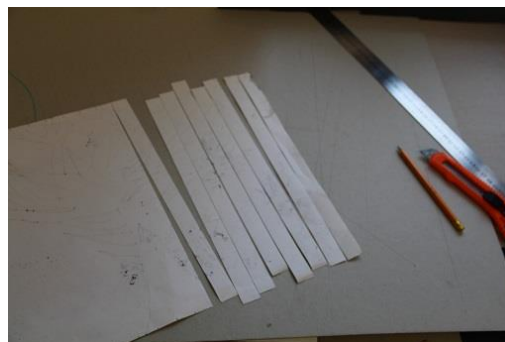
1.

Katram bērnam tiek izdalītas 4 vienāda izmēra lapas.

Tiek apspriesta tēma "ainava" un "gadalaiki", aplūkot paraugi mākslā, piemēram, V. Purviša daiļrade.

Katram audzēknim jāuzzīmē viena un tā pati ainava ziemā un pavasarī.

Abi darbi no otras puses jāsadala ar zīmuli 2 cm platās loksnes un tās jāsanumurē.

2.

Jāsagriež attēli precīzi loksnes.

Sagrieztie zīmējumi jāsakārto sev priekšā.

Divas atlikušās lapas tiek salīmētas kopā horizontālā slejā.

Atkal tiek atmērītas 2 cm platas joslas, pa kurām tiks salocīta lapa kā “vēdekli”.

Lai locīt būtu vieglāk, papīra virskārta atbilstoši virzienam tiek viegli iegriezta ar papīra nazīti (ar skolotāja palīdzību).

Sagatavotā pamatne tiek salocīta pa iegriezuma līnijām.

Uz salocītā pamata labās puses malām tiek sakārtotas un pielīmētas sloksnes “pavasara ainava”, uz kreisās – “ziemas ainava”.

Gatavo darbu var piefiksēt uz piektās papīra lapas, kantītes pielīmējot ar PVA līmi.

Darbs jāpiekar pie sienas un jāapskata no abām pusēm, ejot tam garām.

Paula Kukle, 9 gadi

Emocijas uz papīra. Mūzika

Uzdevuma mērķis:

1. iepazīt neierastus izteiksmes līdzekļus;
2. savā darbā fiksēt neredzamo un netaustāmo;
3. darba radīšanā balstīties uz savām emocijām un izpaust tās plaknē;
4. mācīties sekot mainīgam ritmam.

Uzdevums 4. klase, 12-14 gadi.

Mācību procesa apraksts

1.

Traukā tiek iespiesta citrona sula.

Fonā tiek ieslēgta mūzika;

Audzēknim jāieklausās mūzikā un, balstoties emocijās, ar otas palīdzību citrona sula jāpārnes uz papīra.

2.

Emocijas, kas uzliktas uz papīra, ir neredzamas. Lai tās ieraudzītu, darbs pēc nožūšanas ir jāgludina, līdz zīmējums kļūst redzams – gaiši brūnā krāsā. Zīmējumu var izcelt ar smalku, melnu flomasteru.

Marta Jūlija Primaka, 12 gadi

Santa Saltuma, 12 gadi

Grafiski eksperimenti ar diegu un tušu

Uzdevuma mērķis: veicināt audzēkņu radošu izpaušanos eksperimentos.

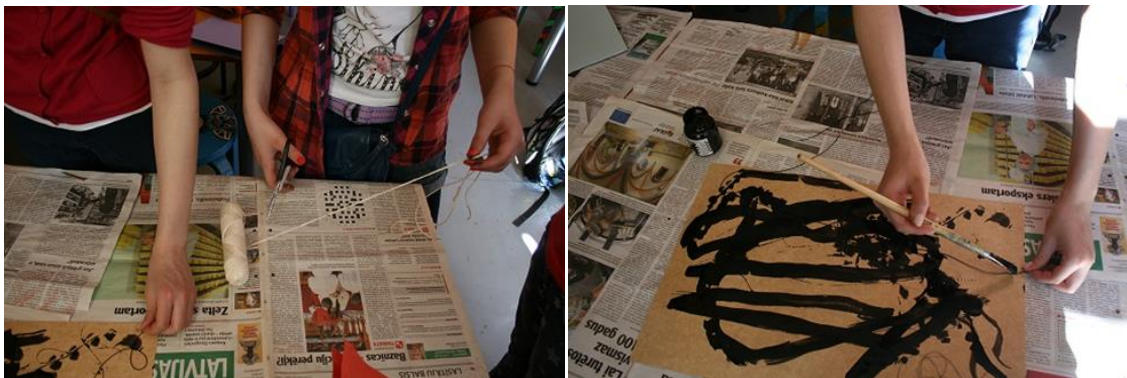
Uzdevums 3.klasei (10 gadi): veidot grafisku kompozīciju, izmantojot diegu un tušu.

Materiāli: tuša, diegs, zīmēšanas papīrs vai krāsaini kartoni.

Mācību procesa apraksts

1.

Apmēram 1 metru garu diegu novieto uz pārklāta galda, ar otiņu noklāj diegu ar tušu.

2.

Pārloka uz pusēm papīru, atver to. Vienā pusē brīvi veido dažādas figūras, vienu diega galu atstāj pāri papīra malai.

3.

Aizver pārlocīto lapu, ar vienu roku stingri piespiež no virspuses un ar otru roku izvelk diegu no salocītās lapas.

4.

Atver pārlocīto lapu un aplūko simetriski izveidojušos grafisku kompozīciju.

Foto: Ina Ozola

Šim – šam grafika

Uzdevumu mērķis:

1. iegūt pieredzi, kā netradicionālā veidā zīmējot, ritmu iespējams attēlot grafiski plaknē un iegūto rezultātu izmantot, veidojot vides objektu;
2. attīstīt prasmes darbā ar papīru, izkopjot precizitāti, akurātību.

1. uzdevums 2. klasei (9 gadi): veidot savu ritma grafisku atēlojumu netradicionālā veidā, zīmējot ar kājām, t.i., kājas iemērkot melnā guaša krāsā un izpildīt savu dejas ritmu uz papīra lapām, kas noklātas uz grīdas.

2. uzdevums 1. un 2. klasei (10 līdz 14 gadi): izveidot vides objektu, kurā izmantots eksperimentā tapušais grafiskais materiāls un tiktu turpināts stepa dejas *šim-šam* ritma atspoguļojums.

Materiāli: papīrs, melna guaša krāsa, švammes, līmlenta. Kartona ruļļi, līme, šķēres, lineāls, zīmulis, īlens, diegs, stienis.

Ierosmes avoti mākslā: stepa dejas vērojums. Jackson Pollock (1912-1956), Lee Krasner (1908-1984) Willem de Kooning (1904-1997) Robert Motherwell (1915-1991) darbi.

Mācību procesa apraksts

1.uzdevums

1. Iepazīties ar 20.gs. sākuma abstraktā ekspresionisma pārstāvjiem. Rast priekšstatu par stepa deju – vērojot ierakstus, pieaicinot stepa dejotājus.
2. Veidot savu ritma grafisku atēlojumu netradicionālā veidā, zīmējot ar kājām, t.i., kājas iemērkot melnā guaša krāsā un izpildīt savu dejas ritmu uz papīra lapām, kas noklātas uz grīdas.

3.

Iepazīties ar savu klasesbiedru tapušajiem grafiskajiem ritmiem, mācīties izteikt savas sajūtas, redzējumu, vērtējumu.

Mācību procesa apraksts

2.uzdevums

1.

Iepazīties ar vides objektiem, kuros dominante ir ritms.

Ideju groziņš kopdarbam – skices vides objektam, kurā dominē stepa dejas *šim-šam* ritms. Kartona ruļļus aplīmē ar eksperimentā tapušajiem grafikas darbiem. Kartona ruļļi piegriezti dažādos garumos.

No sagatavotajiem ruļļiem veido *šim – šam* ritmu, tos piestiprinot pie stieņa.

2.

Kopdarba izvērtēšana un analīze.

Anastasija Antonoviča, Aleksandrs Isakovičs, Agata Tarovika, Aleksejs Daņiļenkovs, Veronika Dvorecka, Anastasija Krugļanska, Veronika Solodkaja, Oļesja Bačurina, Aleksandra Presņakova, Paula Stūre, Patrīcija Greivule, Anastasija Stepanova, Kristiāna Kristjansone, Kristiāna Bērziņa, Beatrise Puriņa, Liāna Vasiļevska, Viviāna Vintra Veinberga, Anete Brokāne, Poļina Daņiļenkova, Poļina Linde, Arina Maļinovska.

Saules noslēpumi

Uzdevuma mērķis: radīt iespēju attīstīt skolēnu vizuālo iztēli un radoši atklāt mākslinieciskos izteiksmes veidus, pielietojot mācībās iegūtās zināšanas un prasmes ar grafiskiem līdzekļiem.

Uzdevums skolēniem (7 – 13 gadi):

1. attēlot saules kustības norises izteiksmīgumu;
2. parādīt zīmējuma kompozīcijas līniju un laukumu kustības dinamiku;
3. pielietot grafiskos līdzekļus .

Ierosmes avots: saules tuvplāns, izmantojot publicēto pētījumu.

Materiāli: skiču papīrs A2, var izmantot ogle, sangīnu, krītu vai grafitu.

Dark Secrets of the Sun, Universe Documentary

<https://www.youtube.com/watch?v=BC9zdl61ve0>

Mācību procesa apraksts

Zīmēšanas laiks 0,5 stundas. Skolēni radošo darbu veic individuāli.

1.

Skolēnus iepazīstina ar radošā uzdevuma nosacījumiem. Demonstrē Saules kustības norisi, izmantojot interneta resursus.

2.

Skolēni attēlo Saules izteiksmīgumu.

Dārta Vucena, 10 gadi, 4.klase

Gustavs Kārlis Heinsbergs, 12 gadi, 4.klase

Foto: Kārlis Volkovskis

Ārējā asinsrite

Uzdevuma mērķis: radīt iespēju attīstīt skolēnu vizuālo iztēli un radoši atklāt mākslinieciskos izteiksmes veidus laikmetīgās mākslas projektā.

Uzdevums:

1. attēlo cilvēka asinsrites norises izteismīgumu uz manekena;
2. parāda līniju kustības dinamiku kompozīcijā;
3. pielieto mūsdienīgus materiālus un līdzekļus apgleznojot manekenus;
4. izgatavo funkcionālu konstrukciju krāsu plūsmai.

Ierosmes avots un idejas apraksts

Katram individuāli ir sava asinsrite, bez kā neviens nespētu dzīvot. Caur sirdi, artērijām, vēnām un sīkiem asinsvadiem katram plūst un pulsē asinis. Tā ir dzīvība, iekšēji. Bet ir arī ārējā asinsrite – saikne, kontakti starp citiem cilvēkiem, ar citiem vairāk, citiem – mazāk, bet IR. Tā ir dzīvība ārēji. Lai tajās plūstu dzīvība, ir vajadzīgs TAVS SPIEDIENS. Uzpumpē ārējo asinsriti.

Materiāli: akrila krāsa, luminiscējoša krāsa, manekens, caurspīdīga caurule, sūknis, *black light* apgaismojums.

Mācību procesa apraksts

1. Apspriež projekta koncepciju.
2. Izveido darba plānu: nopūst manekenus ar tumši zilu krāsu, punktot "iekšējo asinsriti" ar luminiscējošu krāsu; pievienot caurspīdīgu cauruli un sūkni ar šķidru luminiscējošu krāsu, kura plūst spiediena rezultātā.

„Ārējā asinsrite”. Liepājas Dizaina un mākslas vidusskolas Liepājas Bērnu mākslas skolas kolektīvais darbs.

Autori - LDMV skolotāji, skolēni un darbinieki Laine Kinstlere, Kristīne Kupše, Andris Garokalns, Nellija Zabīte, Līga Buce, Lote Anna Strīķe, Jēkabs Markausis, Kārlis Ošs, Anna Horna, Juris Ozoliņš, Daniils Rozītis

Foto: Valters Pelns

Ūdens kustība dabā

Uzdevuma mērķis: novērot, izzināt un attēlot visdažādākos procesus, kas saistīti ar ūdens kustību.

Uzdevums:

1. pētīt un skicēt ūdens kustību dabā sākot no piliena līdz okeāna viļņiem (1. - 4. kursu audzēkņi);

2. izkadrēt veiksmīgu fragmentu un risināt monotipijas tehnikā (3. kursa audzēkņi).

Ierosmes avoti: Procesi dabā – reāli vērojumi, eksperimenti uz vietas klasē, interneta video resursu izmantošana.

Materiāli: dažādi A2- A5 formāta papīri, tuša, flomāsteri, marķieri, tušas pildspalvas, plēves, tipogrāfijas krāsa, u.c.

Mācību procesa apraksts

Procesu vērošana, izzināšana, pieskaroties dabas zinību tematikai (ūdens riņķojums dabā, virsmas spraugums, utt.). Darbā izmantojām gan video ar pilienu un šļakatu krišanu un formēšanos palēninājumā un palielinājumā, gan vērojām, kā tek ūdens no krāna, pudeles, dušas. Aplūkojām strūklakas. Pētījām dažādus upju plūdumus, ūdenskritumus, atvarus, viļņus jūrā un okeānā, dabas stihijas – plūdus un cunami un ūdens virsmas tikko jaušamu viļņošanos.

1.

Vēroto procesu skicēšana uz A2 un A3 formātiem, mainot papīrus un materiālus, meklējot sev un konkrētās kustības attēlošanai visatbilstošākos.

2.

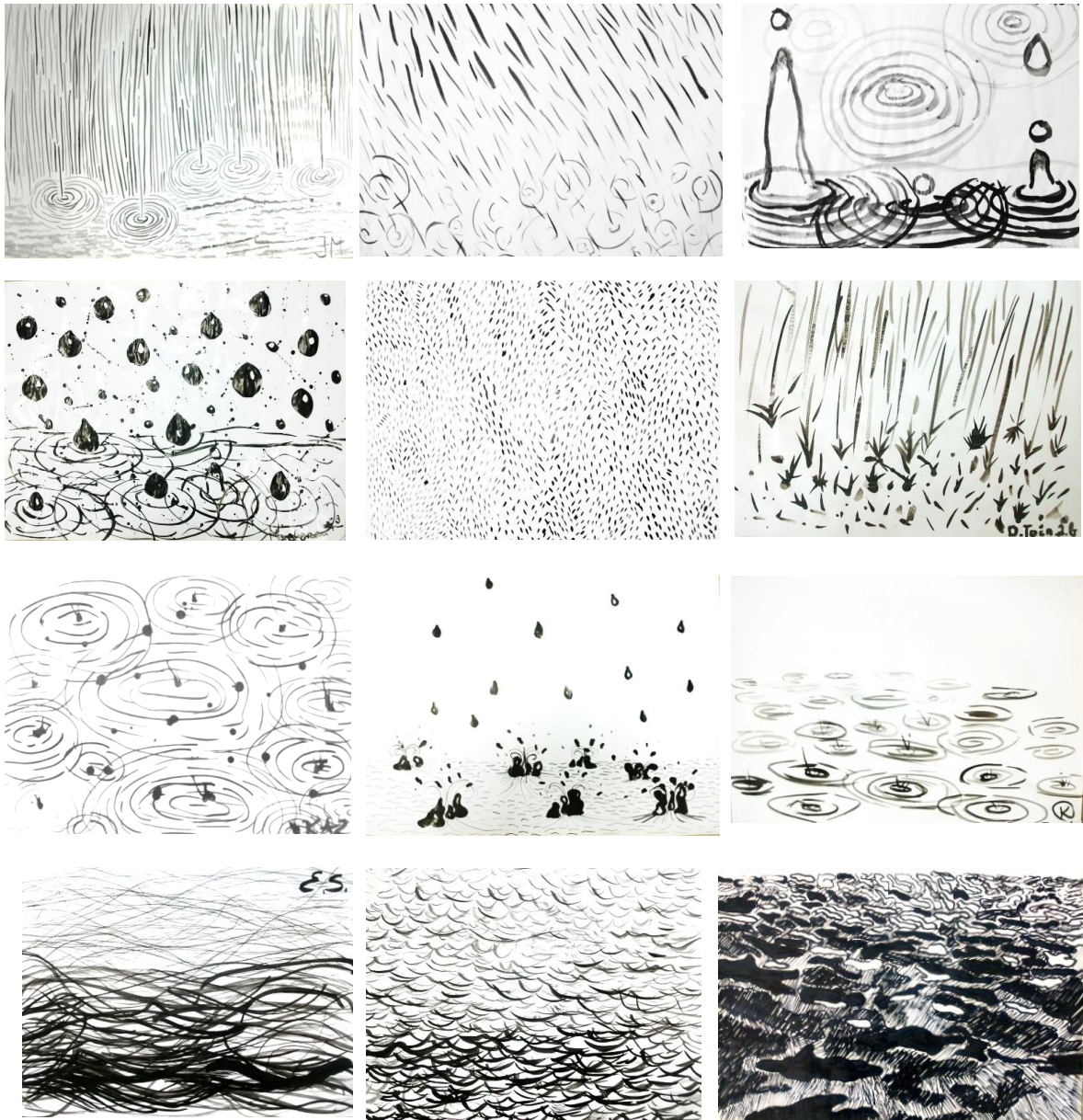
Darbu savstarpēja apspriešana nodarbību beigās, analīze un iepazīšanās ar analogu parādību atspoguļojumu mākslas darbos, izmantojot interneta resursus, grāmatas un audzēkņu darbu paraugus.

3.

Veiksmīgu fragmentu meklējumi grafikas nodarbībās (3. kursā), to izkadrēšana, ar oforta krāsu zīmējot uz gludas virsmas, un nodrukāšana.

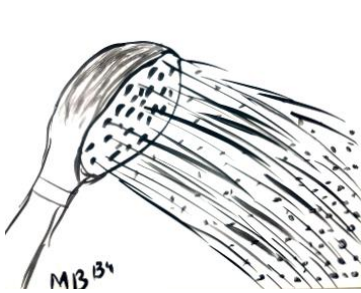
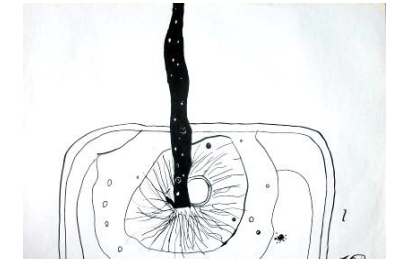
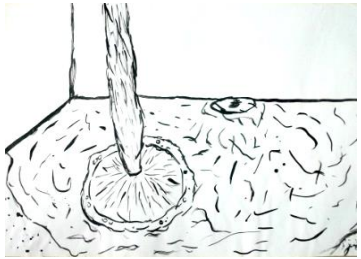
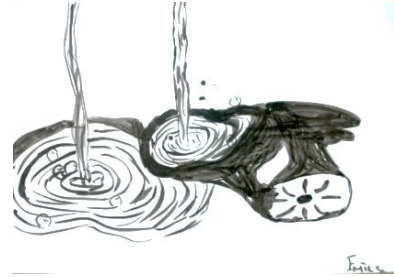
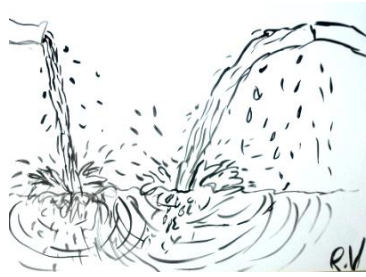
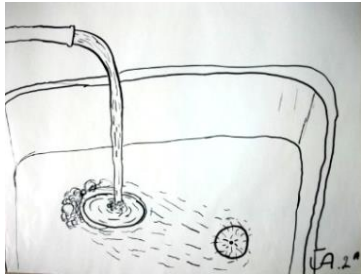
4.

Ekspozīcija skolā.

Dažādašs lietus un ūdens virsmas.

Jūlija Manuilova, 14 gadi, Kristiāna Anna Zariņa, 13 gadi, Madonna Broka, 13 gadi, Diāna Toča, 12 gadi, Rūdis Tomiņš, 13 gadi, Elīna Berģe, 12 gadi, Katrīna Dambeniece, 11 gadi, Lelde Pavloviča, 13 gadi, Dagnija Dreika, 12 gadi, Tīna Kristiāna Vāciete, 13 gadi, Ralfs Kolveits, 13 gadi, Elizabete Sekste, 12 gadi

Ance Ūdre, 13 gadi, Reina Violeta Vihrova, 13 gadi, Emīls Priževoits, 12 gadi, Agnese Aizpuriete, 12 gadi, Madonna Broka, 13 gadi, Jēkabs Sināts, 13 gadi

Darbu ekspozīcija skolā

Salūts

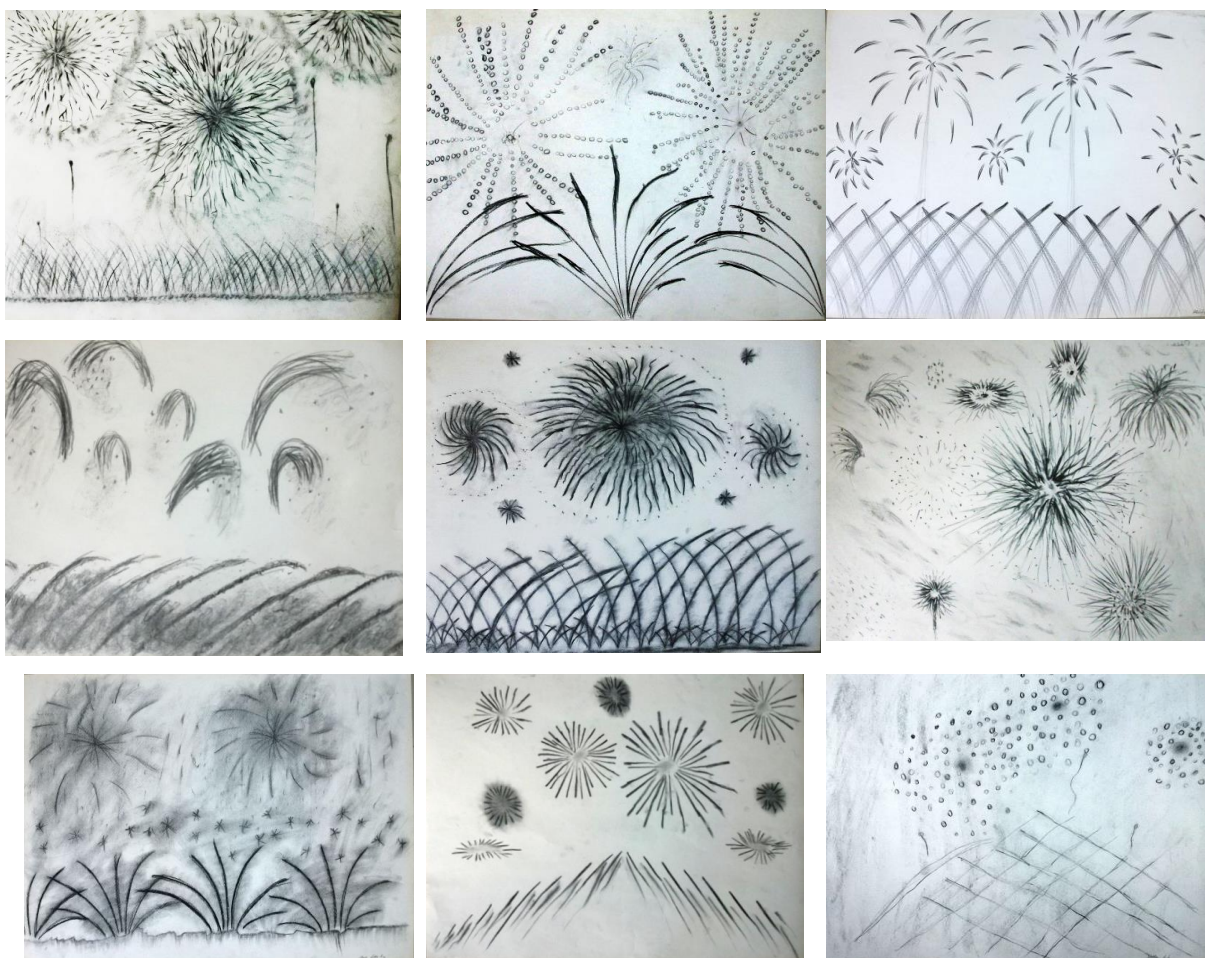
Uzdevuma mērķis: attēlot svētku salūtu, uzsverot procesa nepārtraukto mainīgumu un kustības momentu.

Uzdevums: uz A2 formāta, izmantojot oglei vai krītiņu, attēlot salūtu, pievēršot uzmanību kompozīcijai un procesa kustīgumam, gaistošumam un mainībai (Valsts konkursa skolas atlases kārtas uzdevums II un III vecuma grupai).

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 0,5 astronomiskās stundas.

Ierosmes avoti: interneta video resursi - 2014. gada svētku salūts Tokijā.

Materiāli: A2 formāta skiču papīrs, melns krītiņš vai ogle.

Elīna Pūce, 12 gadi, Katrīna Dambeniece, 12 gadi, Ralfs Kolveits, 13 gadi, Beāte Lūcija Gailuma, 14 gadi,
Sabīne Siņicina, 12 gadi, Lelde Pavloviča, 12 gadi, Ance Ūdre, 13 gadi, Kārlis Kalupnieks, 14 gadi, Stella
Putniņa, 11 gadi

Gērbšanās

Uzdevuma mērķis: attēlot dažādas ikdienišķās darbības, uzsverot kustības momentu. Apgūt jaunu grafikas tehniku.

Uzdevums 4. kursa audzēkņiem:

1. savstarpēji demonstrēt, pētīt un skicēt apģērbšanās procesu;
2. izvēlēties veiksmīgu skici un risināt darbu aukstās adatas tehnikā.

Ierosmes avoti: grafikas darbu paraugi.

Materiāli: A2- A5 formāta papīri, tuša, plēves, oforta krāsa, adata skrāpēšanai.

Mācību procesa apraksts

1. Ģērbšanās procesu savstarpēji demonstrējumi, skicēšana.
2. Skices samazināšana. Figūras iekomponēšana laukumā.
3. Klišejas izgatavošana aukstās adatas tehnikā, ar adatu ieskrāpējot zīmējumu plēvē.
4. Sagatavo klišeju drukāšanai, uzklājot krāsu uz plēves un izslaukot lieko.
5. Uz iepriekš sagatavotās klišejas novieto ūdenī izmirkušu un nosusinātu papīru. Veic drukāšanu ar presi.
6. Novilkuma pielīmēšana stingram pamatam līdz pilnīgai izžūšanai.

Darbojas 4. kursa audzēkņi Anna Kristiāna Zariņa un Aleksis Solovjevs skolotājas Agneses Sidrevicas vadībā

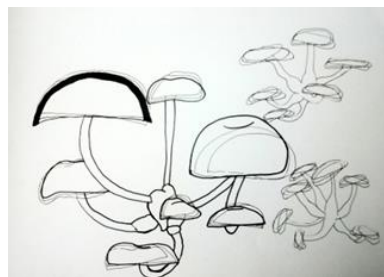
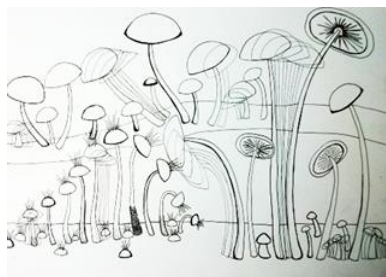
Aug sēnes

Uzdevuma mērķis: attēlot sēņu augšanu, uzsverot kustības momentu.

Uzdevums: uz A3 formāta papīra attēlot sēņu augšanu, pievēršot uzmanību kompozīcijai un iespējām, parādīt procesa dažādas stadijas (Valsts konkursa skolas atlases kārtas uzdevums II vecuma grupai).

Ierosmes avoti: interneta video resursi, kas parāda procesu paātrinājumā (Fungi Fantastic – time-lapses by fungi photographer Stephen Axford) un dažādu mākslas darbu paraugi, kas attēlo kustības, ieskaitot futūristu darbus.

Materiāli: A3 formāta papīrs, tuša, melns flomāsters, marķieris, tušas pildspalva, u.c.

Anna Kristiāna Zariņa, 13 gadi, Rūdis Tomiņš, 13 gadi, Lelde Pavloviča, 13 gadi, Evita Broka, 12 gadi, Loreta Ducena 13 gadi, Ingars Arājs, 13 gadi, Agnese Aizpuriete, 12 gadi, Elīna Pūce, 11 gadi, Katrīna Dambeniece, 12 gadi, Laura Strumpe, 11 gadi, Stella Putniņa, 11 gadi

Fantāzijas zīmējums

Uzdevuma mērķis: pētīt un atveidot materiāla (tušas) kustību uz papīra, attīstīt audzēkņu vērošanas spējas un iztēli, iepazīt kustību kā radošās darbības veidu.

Ierosmes avoti: mezolīta alu gleznojumi.

Materiāli: vatmana papīrs, melnā tuša, rakstāmspalva, akvareļa ota.

Mācību procesa apraksts un rezultāta vizuāls atspoguļojums: ar ota uzpilināt uz papīra tušu, grozot lapu tecināt tušu dažādos virzienos, tā veidojot zīmējumu, turpināt zīmējumu ar spalvu.

1.

Darbošanās ar tušu un ota, spalvu uz papīra ir kustība un mākslinieks (autors) ir šī kustības radītājs, virzītājs un vērotājs. Kustības sākums, ierosmes avoti var būt dažādi – iespaidi no redzētā, mākslas darbiem, pārrunas, – jebkas cits.

2.

Tālāk šī kustība turpinās radošā darbībā uz papīra, vērojot un iepazīstot kādu no materiāliem. Process turpinās no iespaida, idejas, kurai mijiedarbojoties ar materiālu, tā pārvērtībām rodas jauna kustība.

Sāra Brengo

Spēle ar faktūrām

Uzdevuma mērķis: pētīt un atveidot materiāla (tušas) kustību uz papīra, attīstīt audzēkņu vērošanas spējas un iztēli, iepazīties ar materiālu īpašībām, apgūt tās darbībā, iepazīt kustību kā radošās darbības veidu.

Uzdevums: uzzīmēt trīs dažādu pudeļu siluetus, no dabas, izgriezt siluetus no papīra, izgrieztos siluetus izmantot faktūru veidošanai, iepazīt vēl citas tušas iespējas, dažādus ieklāšanas veidus.

Ierosmes avoti: Dažādu periodu alu gleznojumi.

Materiāli: zīmēšanas papīrs, HB zīmulis, šķēres, akvareļpapīrs, melnā tuša, plakanā ota, akvareļa ota, palete.

Mācību procesa apraksts

1.

Ierosinošas pārrunas par tēmu un kustību, kustības dažādie veidi, kustība kā radošās darbības process, kustības atspoguļojums alu gleznojumos.

2.

Uz zīmēšanas papīra uzzīmēt trīs dažādu pudeļu siluetus no dabas.

3.

Izgriezt siluetus. Izgrieztos siluetus noklāt ar tušu.

4.

Veidot siluetu nospiedumus uz akvareļpapīra. Papildināt zīmējumu - nospiedumus ar citiem grafiskiem elementiem – punktu, līniju, utt.

5.

Ekspērimētēt, ieklājot tušu uz sausa vai slapja papīra.

Madara Treimane

Spēles ar ūdeni

Uzdevuma mērķis: veicināt jaunu iemaņu, atziņu un prasmju apgūšanu kustības attēlošanā.

Uzdevums: audzēkņi veic dažādas darbības ar ūdeni (laistīšana, šļakstīšana, burbuļošana, u.c.), norises tiek fiksētas ar fotokameras palīdzību, audzēkņi veic izteiksmīgāko attēlu atlasīšanu, audzēkņi veido uzmetumus (balstoties uz atlasītajiem fotoattēliem), audzēkņi kopā ar pedagogu izvēlas vispiemērotāko tehniku zīmējuma veikšanai, audzēkņi veido zīmējumu, kurā jāsniedz izteiksmīgas kustības (ūdens vidē) iespaids.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 1 mācību stunda.

Ierosmes avoti: Vinsenta van Goga zīmējumi.

Materiāli: skicēšanas papīrs, zīmēšanas papīrs, zīmēšanas ogle, fotokamera.

Mācību procesa apraksts

1. Audzēkņi strādā klasē, sadarbojoties grupā - viens otram palīdzot "eksperimentēt" ar ūdeni .
2. Tālākais darbs rit individuāli (liekot uzsvaru uz spēju atlasīt un mērķtiecīgi izvēlēties).

Anna Elizabete Strazda

Kustība ielu mākslā

Uzdevuma mērķis: ielu mākslas pētīšana un attēlošana savā darbā.

Uzdevums: iepazīties ar ielu mākslas žanriem, vērot ielu deju video un skicēt cilvēku figūras kustībā, datorprogrammā radīt uzrakstu kādā no graffiti stiliem, izprintēt un pārnest uz lielās lapas. Turpināt zīmēt telpu- ielu, apvienojot divas tehnikas- zīmuļkrāsas un guašs, radītajā telpā salīmēt izgrieztās cilvēku figūras, ievērojot perspektīvas pamatprincipus.

Pilsētvides daudzšķautņainība akumulē dažādus procesus sabiedrībā un kultūrā. Audzēkņi tiek iepazīstināti ar ielu mākslas izpausmes žanriem- graffiti (*graffiti*), parakstu zīmējums (*tag*), ķeburveidīgs uzmetums (*throw up*), pilnkrāsu zīmējums (*piece*), mūziku un deju stiliem.

Ielu dejas (*street dance*) ir viens no spilgtākajiem pilsētas „produktiem”, kur radoši un brīvi apvienoti dažādās kultūrās izauklētie deju paņēmieni. Populārākie no *Street dance* stiliem ir *Breake Dance* un *Hip Hop*.

Mācību procesa apraksts

1.

Audzēkņi vēroja video materiālus un skicēja cilvēku figūras kustībā- dejā, attēlojot kustības izteiksmīgumu.

2.

Pēc tam audzēkņi darbojās datorgrafikas programmā, kur radīja paša izdomātu uzrakstu kādā no graffiti stiliem, kurš rotās ielas sienu darbā.

3.

Tālāk sekoja uzraksta pārnešana uz papīra un tā izpildīšana ar zīmuļu krāsām. Telpa tika papildināta ar guašas krāsojumu.

4.

Nākamajā darba etapā audzēkņi atgriezās pie cilvēku kustības attēlojumu skicēm un tās tika izgrieztas, lai sakārtotu un salīmētu paša radītajā telpā- ielā, ievērojot perspektīvas pamatprincipus.

Ierosmes avoti: ielu māksla, graffiti, ielu dejas.

Materiāli: dators (programma www.graffiticreator.net), krāsu zīmuļi, tuša, guašs, kopējamais papīrs, printeris.

Daniels Baumgartens

Laura Jungmane, 13 gadi, 3.klase

Annija Svētiņa, 11 gadi, 3.klase

Daniela Bišofa, 10 gadi, 3.klase

Ronalds Smilškalns, 11 gadi,
3.klase

Kustības attēlojums zīmējumā

Mācību uzdevuma mērķis: iegūt prasmes, iemaņas cilvēka figūras vienkāršotā attēlojumā kustībā. Iemācīties uztvert kustības izteiksmīgumu, nepievēršot uzmanību detaļām.

Uzdevums 4.klasei (11-15gadi):

1. skicēt vienam otru kustībā, izmantojot siluetus. Vērojot, uztvert pašu galveno ķermeņa kustībā, neņemot vērā detaļas (seju, matus, apģērbu utt.).
2. skicēt, izmantojot attēlus ar cilvēku figūrām, zīmēt savu versiju par kādu sižetu, kura ir saistīta ar noteiktu kustību sēriju. Izdomāt nosaukumu savam darbam.

Ierosmes avoti mākslā: A. Matisa darbi glezniecībā un aplikācijās. P. Pikaso, J.Ittena, E. Degā darbi. Cilvēka figūra kustībā fotogrāfijās.

Mācību procesa apraksts

Uzdevuma pirmajā daļā audzēknis aiz drapērijas, izmantojot speciālu apgaismojumu (ēnu spēles), izdomā kādu kustību. Pārējie klases skolēni vērojot, cenšas viņu attēlot uz papīra. Izmantojamais materiāls- ogle vai sangīna.

Otrajā daļā audzēkņi viens otru zīmē jau no dabas, bez ēnas efekta. Atkal jāuztver pats galvenais- kustības izteiksmīgums (ogle, sēpija).

Noslēgumā uz papīra joslas, audzēkņi attēlo kādu kustību sēriju- viena cilvēka attēlojums konkrētā darbībā (deja, sports, lēciens u.c.). Uz joslas attēlo ne mazāk kā 4 figūras. Izpildījums paša izvēlētā tehnikā (ogle, tuša, flomasters, sangīna, grafits).

1.

Skicēšana

2.

Kustības attēlojums pēc izdomāta sižeta.

Trakais brauciens. Kristaops Piternieks 12 gadi

Dejotājs. Egita Bite, 15 gadi

Futbolists. Henrijs Eidmanis, 11 gadi

Balerīna. Lāsma Rutkovska, 11 gadi

Kustoties kārtosies kustība

Uzdevums:

1. kustēties pašam un kustināt priekšmetus (lentas);
2. vērot sevi un lentas kustībā;
3. darbs grupā - dejas un dažādas kustības ar lentu.

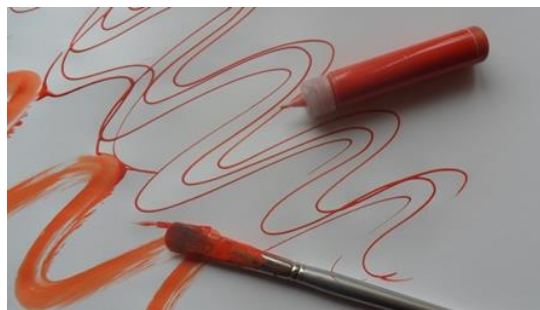

Dejo Janta Eidimta un Estere Bulle

Darbam nepieciešamie materiāli: špakteļlāpstas, pipetes, tūbiņas, lentas, A 1 papīrs, vingrotāju silueti, krāsas, tuša, otas, ūdens.

Lentas

Ota un krāsu tūbiņa viļņveida līniju vilkšanai

Darba gaita

1.

Izvēlamies siluetus (vingrotāju silueti iepriekš sagatavoti).

Sagatavoto siluetu vietā bērni paši var zīmēt un pētīt sevi, ja ir telefoni vai planšetdatori.

2.
Izvēlēto siluetu pārzīmējam, vienu ar melnu zīmuli un otru ar krāsainu.

3.
Novelkam horizontālas un vertikālas līnijas ar špakteļlāpstu.

4.
Sākam kustēties pa apli un mainīties vietām.
Maināmies vietām, lai visu laiku nebūtu jāsež pie sava darba. Interessants fakts: mainoties bērni uzmanīja, lai viņu darbi tiktu kārtīgi izpildīti un nesabojāti.

5.
Velkam viļņveida līnijas pa diagonāli.
6.
Meklējam vingrotāju siluetu līniju jūklī un izkrāsojam to ar tušu.
7.
Pludinām siluetus eksperimentējam.

Secinājumi

1. Bērniem patika strādāt ar dažādiem instrumentiem (pipetes, špakleļāpstas, tūbiņas) un uz A1 papīra.
2. Radoša un brīva atmosfēra rullējoties uz grīdas un mainoties.
3. Nevienam nebija iespējams izvairīties no uzdevuma un sasteigt to īsā laikā.
4. Liku justies bērniem svarīgiem un izdevās darbs komandā.

Autori: Estere Bulle 8 gadi, Janta Eidimta 8 gadi, Megija Celmiņa 9 gadi, Sanija Dzirvinska 8 gadi, Līga Laima Matisone 9 gadi, Dāvids Lipenbergs 8 gadi, Žaklīna Šeja 10 gadi
Foto: Ilze Šelklova

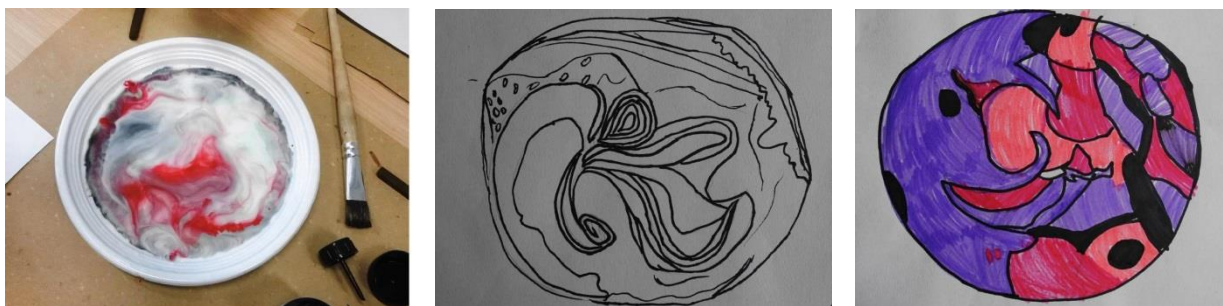
Eksperiments ar vielu

1. uzdevums “Krāsvielu kustība” 1.klases skolēniem: vērot vielas kustību ķīmiskā eksperimenta rezultātā, saredzēt līniju, laukumu, krāsu saplūšanu un kustēšanos traukā.

1. Eksperiments ar pienu, krāsainajām tušām, ziepju šķidrums. Procesu fotografē, filmē. No fotografētā materiāla zīmē izvēlēto kustības stadiju. Audzēkņi zīmē ar flomāsteriem, marķieriem, attēlojot apļa kustību.

2. Eksperiments ar ūdeni un tušu. Audzēkņi zīmē uzreiz, nefotografējot. Darba procesā zīmējums ar marķieri un flomāsteru pārtapa krāsainās tušas pludinājumā.

Materiāli: flomasteri, atšķaidīta tuša, otas.

1.klases audzēkņu darbi, pedagogs I.Andersone

2. uzdevums “Tušas kustība” 2. klases skolēniem.

Eksperiments - caurspīdīgā ūdens traukā iepilina tušu. Vēro kā plūst tuša, kādas līnijas un formas veidojas. Zīmē redzētās līnijas un formas.

Materiāli: zīmulis, marķieri.

2.klases audzēkņu darbi, pedagogs S.Melnūdre

3. uzdevums “Tušas reakcija ūdenī un dūmu kustība” 5. klases skolēniem: izveido brīvu, abstraktu kompozīciju no skiču materiāla. Zīmējumā ievēro kompozīcijas principus: simetriju, asimetriju, ritmu utt.

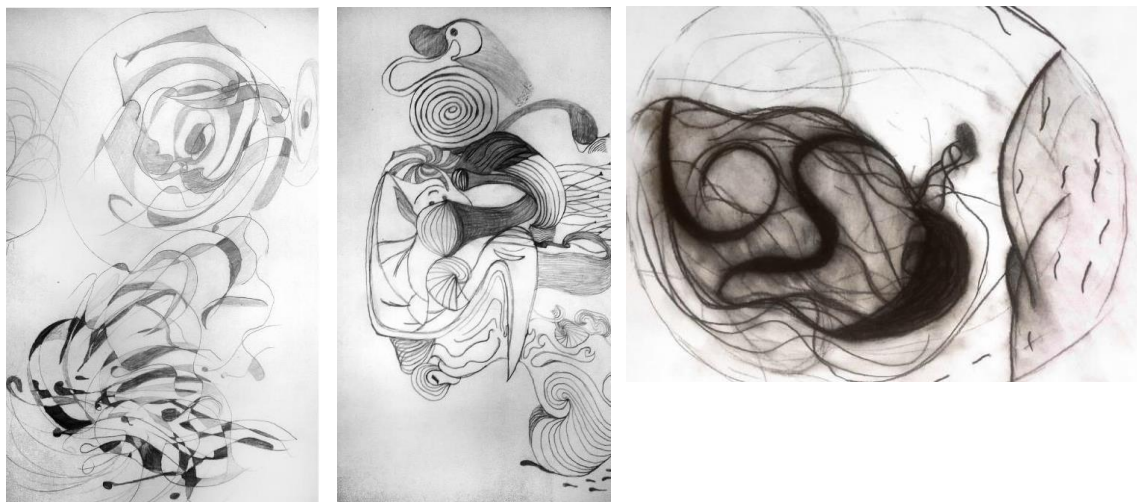
1.

Eksperiments - pilina ar otu ūdens traukā tušu, fiksē ar foto.

2.

Dūmus kvēpina no sveces. Fiksē ar fotoaparātu.

Materiāli: tuša, zīmulis.

5.klases audzēkņu darbi, pedagogs I.Rasa

4. uzdevums “Ātras skices” 7. klases skolēniem: vērošana un skicēšana vienlaicīgi. Maza izmēra objekts tiek novērots un top liela izmēra skices.

Eksperiments ar tušas pilieniem ūdenī.

Materiāli: marķieri, zīmulis, pildspalvas.

7.klases audzēkņu darbi, pedagogs D.Arāja

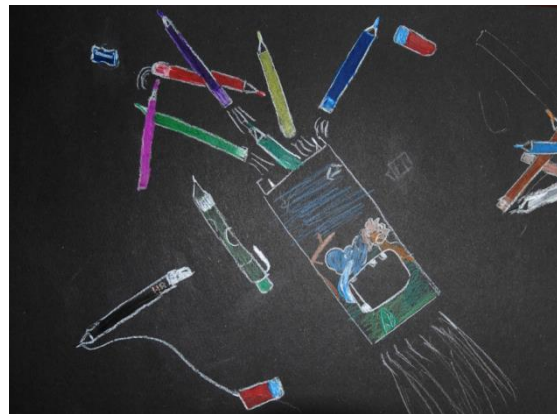
Eksperiments ar objektu

1. uzdevums “Manu zīmēju rotaļa” 1.klases audzēkņiem: kustības attēlojums animācijas stilā, vienā zīmējumā apvienojot vairākas kustības stadijas, pastiprinot iespaidu ar līnijām.

Mācību procesa apraksts

1. Uz melna fona „izbirst” penāļa saturs: zīmēji, marķieri, pildspalvas un sāk kustēties, rotaļājoties izveido kādu rakstu. Fotografēt šo kustību.
2. Attēlot kustību uz melna papīra ar krāsainiem materiāliem - katrs autors attēlo savu izdomāto kustības rezultātu.

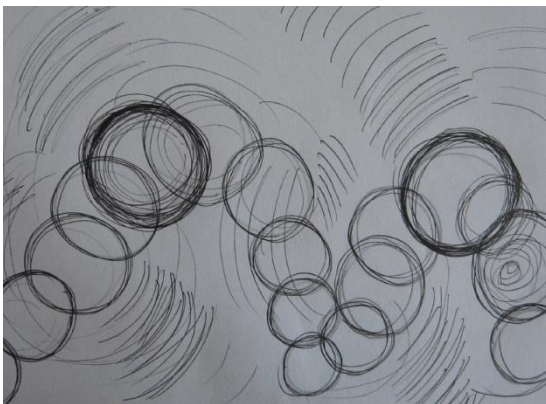
Materiāli: pastelkrītiņi, melna papīra lapa. Fotoaparāts vai telefons.

1.klases audzēkņu darbi, pedagogs I.Andersone

2. uzdevums “Bumbas kustība” 2.klases audzēkņiem: zīmē bumbu, vairākas reizes atkārtojot objekta formu kustības virzienā, apkārt ar vairākām līnijām akcentējot kustību.

Materiāli: zīmulis, pildspalva.

2.klases audzēkņu darbs, pedagogs S.Melnūdre

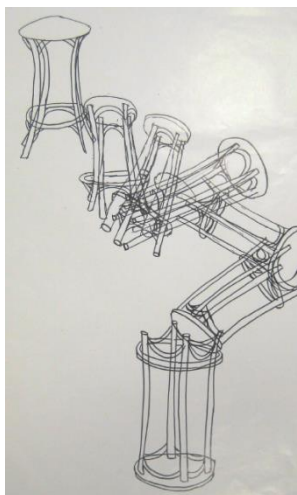
3. uzdevums „Krītošais krēsls” un „Krītošā jaka” 4.klases audzēkņiem: uzzīmēt krēslu kustībā – fiksēt krēslu/ jaku dažādos pagriezienos un līmeņos, imitējot kritienu.

Mācību procesa apraksts

1. Audzēkņi novieto krēslu/ jaku dažādos līmeņos, fiksējot katru soli (5-7 soļi) uz papīra.
2. Darbu sāk lapas augšējā kreisajā stūrī, virzienā pa labi un uz leju. Katrs nākamais krēsls daļēji nosedz iepriekš zīmēto, radot nepārtrauktas kustības iespaidu.

Materiāli: flomāsters, papīrs A2, krēsls, jaka.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 30 - 40 minūtes.

4.klases audzēkņu darbi, pedagogs V.Rone

4. uzdevums „Saburzītais papīrs” 4.klases audzēkņiem: uzzīmēt papīra pārvērtības – no gludas A4 lapas līdz saburzītai papīra lodītei.

Materiāli: flomāsters, papīra lapa A4 un A3.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 20 minūtes.

4.klases audzēkņa darbs, pedagogs V.Rone.
Foto: Madara Sīmane, Madara Barovska, Daniela Supe

Eksperiments ar cilvēka ķermeņa kustību

1. uzdevums “Kritiens” 1. klases audzēkņiem: zīmē no foto katrs savu kustību- kritienu kā figūras siluetu.

1.

Audzēkņi sadalās pa pāriem un fotografē izdomāto kustību, brīvi kustās skolas gaitenī.

2.

Audzēkņi attēlo kritienu tā stadijās uz garas papīra strēmeles: vairākus kustības momentus no foto. Zīmē ar zīmuli, uzmanīgi sekojot silueta formai.

3. Klāt piezīmē vietu, ko kuras varētu būt kritiens: mākonī, koku, trepes, logu utt.

Zīmējumā izceļ siluetu, izmantojot laukuma štrihšanu.

1.klases audzēkņu darbi, pedagogs I.Andersone

2. uzdevums “Kustīgās rokas” 4. klases audzēkņiem: uzzīmēt rokas kustībā.

Materiāli: sangīnas, ogle zīmuli, papīrs A2, prožektors.

Pie sienas (audzēkņu acu augstumā) ar līmlenti piestiprina papīru, blakus ieslīpi novieto prožektoru.

1.

Darbs pa pāriem. Viens audzēknis tur roku tā, lai uz papīra virsmas kristu ēna. Roku lēnām pārvieto. Kustības laikā otrs audzēknis seko līdz kustībai un fiksē ar sangīnas zīmuli pārvietošanās virzienu. Darbu sāk lapas augšējā kreisajā stūrī, virzienā pa labi, uz leju un atpakaļ pa kreisi. Katras nākošās rokas apveids daļēji nosedz iepriekš zīmēto, radot nepārtrauktas kustības iespaidu.

4. klases audzēkņu darbi, pedagogs V.Rone

2.

Katrs audzēknis individuāli turpina izstrādāt savu zīmēto kustību ar sangīnas un ogle zīmuļiem, veidojot dekoratīvu kompozīciju.

3. uzdevums “Manas kustības attēlojums” 5.klases audzēkņiem: pētīt kā mainās līnijas ritms, kā mainās līnijas biezums, kad pabeidz vilkt līnijas.

Materiāli: sangīna, ogle.

1.

Ar savu ķermeni rada kustību, griežoties, velkot, ar rokām, ar visu ķermeni.

2.

Līnijas sapludina ar plaukstām, veido laukumus un risina tonāli, papildina zīmējumu.

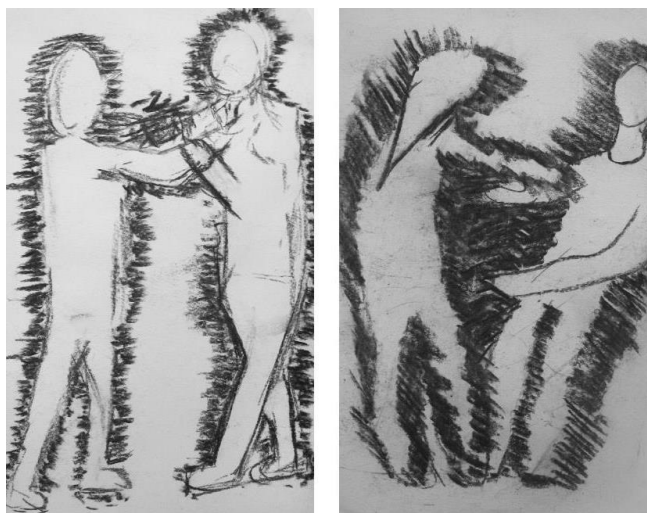
5. klases audzēkņu darbi, pedagogs I.Rasa

4. uzdevums “Silueti” 6.klases audzēkņiem: zīmē siluetus un ar raustītām, īsām līnijām attēlo fonu.

Materiāli: marķieri, zīmuļi, ogle.

Audzēkņi sadalās pa pāriem, imitējot kustību.

Pozē 10 minūtes.

6. klases audzēkņu darbi, pedagogi
S.Melnūdre, L.Iopatko

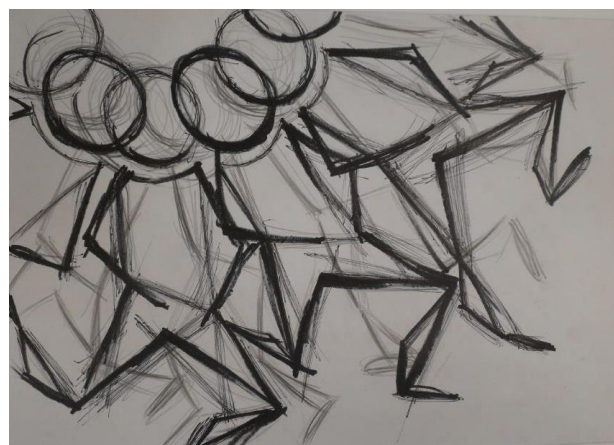

5. uzdevums “Cilvēks kustībā” 7.klases audzēkņiem: skicēt klasesbiedrus kustībā- lēkājošus, dejojošus utml. Saglabāt skiču izpildes ātrumu, tāpat kā skicējot vielas kustību.

Strādā pāros, fotografējot kustību atbilstoši sava darba iecerei: hokejs, sprints, valsis, balets utt.

Grafiskā izpildījuma variantu meklējumi, izmantojot skices un dažādas tehnikas.

Materiāli: marķieri, zīmulis, pildspalvas, utt.

7. klases audzēkņu darbi, pedagogs D.Arāja

Foto: Daniela Supe

Eksperiments ar dzīvnieku kustību

1. uzdevums "Putns kustībā" 6. klases audzēkņiem: radīt kustības ilūziju, bet pielietojot dekoratīvus elementus, savu fantāziju un papildinot darba fonu, lai veidotos vienots, pabeigts darbs, nevis tikai putna kustības skices.

Materiāli: melni marķieri, rapitogrāfi, parastais zīmulis

Mācību procesa apraksts

Ekrānā tika demonstrēts putns "slow motion", palēninājumā, lai var novērot un izpētīt putna spārnu un ķermeņa izmaiņas lidojuma laikā. Skolēni izmantoja viedtālruņus, lai piefiksētu šīs kustības un izmantotu turpmākajā darbā.

8.klases audzēkņu darbi, pedagogs S.Melnūdre, L.Lopatko

2. uzdevums "Dzīvnieks kustībā" 7. klases audzēkņiem: sunīša kustības attēlojums - izmantojot iepriekšējā uzdevumā ar vielas kustību, iegūtās iemaņas ātri skicēt dzīvniecību. Grafiskā izpildījuma variantu meklējumi, izmantojot skices un dažādas tehnikas.

Materiāli: marķieri, zīmulis, pildspalvas, utt

7.klases audzēkņu darbi, pedagogs D.Arāja

Eksperiments ar mūziku

Uzdevums “Fantāzijas tēls kustībā” 1. klases audzēkņiem: klausoties mūziku, ar abām rokām, zīmējot ar ogle un sangīnu, vilkt līnijas.

Materiāli: ogle un sangīna.

Līnijas rodas, saklausot mūzikas ritmu, tonalitāti, priecājoties par to, ka abas rokas var vilkt simetriskas līnijas. Mūziku izvēlējās no E.Marikones kino mūzikas, lai tā būtu enerģiska, dzīvīga un kustību rosinoša.

Smalku līniju veidotais zīmējums rada lielisku kustības iespaidu. Tēli atdzīvojās darbā, un sāk savu dzīvi kā sižetisks zīmējums.

Mācību procesa apraksts

No radītā līniju ritma izkadrē sev tīkamo vietu, mēģinot ieraudzīt tēlu, kas kustās. Šo kadru palielina uz otras lapas.

1.klases audzēkņu darbi, pedagogs I.Andersone

Krāsa un līnija dinamiskā kompozīcijā

Uzdevuma mērķis: noskaidrot krāsas un līnijas iespējas dinamiskas kompozīcijas veidošanā.

Mācību uzdevums 4.klasei: Izmantojot brīvas līnijas ritmu un radīto košo krāsu laukumu formu pārveidošanu putnos, veidot dinamisku kompozīciju "Tracis paradīzē".

Ierosmes avoti

Alison Jardine, The Painted Tree, 2010

Jackson Pollock, Convergence, 1952

Materiāli: garens, mazliet sašaurināts A1 formāta tonēts papīrs, pasteļkrītiņi, gvašas krāsas, lupatiņas/ švammes vai saņurcīts papīrs (papīra dvieļi), šķīvji. Kartons, lineāls, līme, papīra nazis darbu noformēšanai.

1.

Švīkājām lapu.

Nostiprina lapu, kas ir lielāka nekā iepļānotais gala rezultāts. Impulsīvi, aši pāri visai lapai ar krītiņiem velkam brīvas līnijas ar plašu rokas atvēzienu.

2.

”Mētājam” košu krāsu.

Lapu noliekam uz grīdas (noklāta laukuma). Uz šķīvja uzliekam tīras košas guašas krāsas. Iemērcam krāsā jau mazliet mitru lupatiņu (mēs lietojām otu slaukāmās lupatiņas) un enerģiski metam pret lapu. Izmēģinājām arī ar švammītēm, saņurcītiem papīra dvieļiņiem.

3.

Žīmējam ar pirkstiem.

Apskatām lapu no visām četrām pusēm. No interesantas formas krāsu pleķiem veidojam putnus ar pirkstiem “izvelkot” spārnus un asti. Ja nepieciešams, ar pirkstiem pievelkam, uzlabojam galvas formu putniem.

4.

Izceļam galveno.

Lai izceltu galveno, ar brīvām, nepabeigtām līnijām akcentējam putnu formas.

5.

Precizējam kompozīcijas laukumu.

Izveidojam palielu skata rāmi vai kartona sloksnes.

Uzliekot uz darba un grozot, atrodam vēlamo kompozīciju, kurā putnu figūras būtu pēc iespējas diagonālākā virzienā.

Nogriežam lieko.

6. Noformējam darbu.

Uzlīmējam darbu uz stingra pamata. No kartona sagriežam sloksnes un pielīmējam uz darba veidojot rāmi.

Beāte Viļuma, 12 gadi, Ieva Priekule, 12 gadi, Kitija Kabula, 13 gadi, Mārcis Meiers 12 gadi, Ričards Rumps, 11 gadi, Helēna Viktorija Šteina, 11 gadi, Dārta Luīze Ditmane, 14 gadi, Matīss Viesturs Grieze, 12 gadi

Domas lidojums

Uzdevuma mērķis: spontanitāte, savas domas piefiksēšana, pārvēršana vizuāli, informācijas nodošana apkārtējiem.

Uzdevums: atspoguļot savas domas, izmantojot vienkāršus grafiskos līdzekļus (punkts, līnija), stilizējot, ja nepieciešams, pielietojot tekstu, ciparus.

Darbs tiek veikts uz melnās tāfeles ar baltu krītu. Atvēlētais laukums 1x1m.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 40 minūtes.

Ierosmes avoti

“Domas ir ārkārtīgi svarīgas, dzīvas, tās ir mazi enerģijas sablīvējumi. Vairākums cilvēku nekad neaizdomājas līdz tam, kādas ir viņu domas, un tomēr tieši domu kvalitāte ir tā, kas nosaka cilvēka dzīves kvalitāti. Domas tikpat lielā mērā uzskatāmas par materiālās pasaules sastāvdaļu, kā ezers, kurā tu peldi, vai arī iela, pa kuru tu ej.”

(Robins S.Šarma “Mūks, kurš pārdeva savu Ferrari”)

“Mūsu domas ir kā dārzs, vajag tās sliktās domas kā nezāles izrakt.” (Dalailama)

“Doma ir varenākais spēks pasaulē. Tā vada visu mūsu dzīvi, tāpēc, ka zemapziņa darbojas saskaņā ar pavēlēm, ko tai dod apziņa, t.i. mūsu doma.”

(www.domuspeks.lv)

Mācību process apraksts

1. Pārrunas “Kas ir visātrākais?”
2. Domas lidojuma grafisks attēlojums.
3. Noslēgumā – fotosesija.
4. Pārrunas par uzdevuma veikšanu.

Amanda Mola, 12 gadi, Līva Kielbicka, 15 gadi, Linda Mazure, 17 gadi, Sandis Aldiņš, 15 gadi, Zane Zeltiņa, 13 gadi, Jana Dubrovina, 14 gadi, Dāvis Kalējs, 15 gadi

Eksperimenti ar ūdeni. Pētnieciskais zīmējums

Uzdevums 8-10 gadus veciem audzēkņiem: vēro un uzzīmē interesantu un izteiksmīgu ūdens kustību izvēlētajā tehnikā!

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 2,5 stundas.

Materiāli (pēc izvēles): melns vai pelēks flomāsters, melna pildspalva, grafīta zīmulis, grafīta stienītis, melna tuša, 1 balta papīra A3 formāta loksne, skiču papīrs.

Mācību procesa apraksts

1.

Eksperimentālā daļa

Eksperimentē ar ūdeni dažādos veidos!

Pamēģini:

- skatīties kā tek ūdens no krāna, pudeles;
- pūst burbuļus;
- iepillināt ūdenī tušu;
- iemest ūdenī zilos graudiņus;
- izdomāt kādu citu veidu ūdens kustības pētīšanai;
- vērot kas notiek.

2.

Konkursa uzdevuma izpilde

Atceries redzēto un pa visu lapu uzzīmē interesantu un izteiksmīgu ūdens kustību izvēlētajā tehnikā!

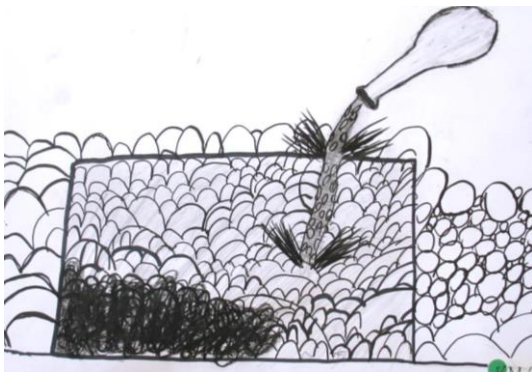
Ja nepieciešams, vispirms skicē pēc atmiņas ūdens kustības un pārvērtības! Attēlo tikai ūdeni (centies nezīmēt traukus, bļodas, glāzes)!

Nosacījumi

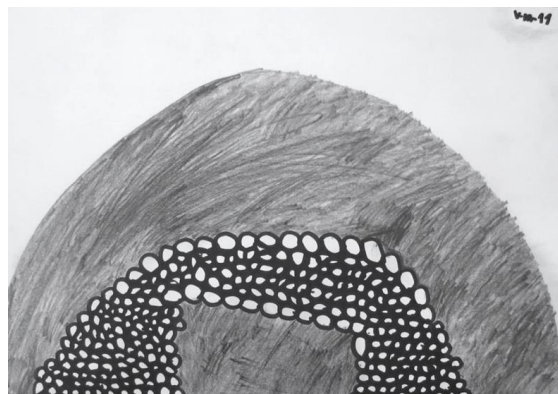
Konkursa dalībnieks uzdevumu veic individuāli.

Vērtēšanas kritēriji

1. Izvēlētajā kustības momenta/tu izteiksmīgums, zīmējuma kompozīcija.
2. Uzdevumam piemērotas tehnikas izvēle un tās lietojums zīmējumā.

Estere Bulle, Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola, 3.vieta

Mariss Bērziņš, Cēsaines Mūzikas un mākslas skola, 3.vieta

Katrīna Anna Martinova,
Alsungas Mūzikas skola, 3.vieta
Valsts konkursā

Alise Klepecka, Bēnes Mūzikas un
mākslas skola, 2.vieta

Vestards Aleksandrs Starutāre,
Saldus Mākslas skola, 2.vieta

Erlina Marianna O'Sullivan, Madonas Mākslas
skola, 1.vieta

Alise Lūse, Gaujienas Mūzikas un mākslas skola,
2.vieta

Viktorija Zubova, Bauskas mākslas skola, 2.vieta

Elza Lāce, Bolderājas Mūzikas un mākslas skola, 2.vieta

Augļa un dārzena pārvērtības. Pētnieciskais zīmējums

Uzdevums 11-13 gadus veciem audzēkņiem: attēlo augli, tā daļas un izmaiņas, darbojoties ar to. Zīmē augli dažādos stāvokļos visā tā „pārvērtību” procesā, veidojot pētniecisku un vienotu kompozīciju pa visu lapu!

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 2,5 stundas.

Materiāli (pēc izvēles): melns vai pelēks flomāsters, melna pildspalva, grafīta zīmulis, grafīta stienītis, melna tuša, 1 balta papīra A3 formāta loksne, skiču papīrs. Uzdevuma veikšanai ieteicams izmantot palīgīdzekli: viedtālruni, planšetdatora fotokameru vai fotokameru.

Mācību procesa apraksts

1.

Eksperimentālā daļa

Izlozē augli.

Skicē un/vai fotogrāfē veselu augli - tas būs tava zīmējuma galvenais objekts.

Pēti un darbojies ar augli, fotogrāfē un/ vai skicē tā izmaiņas (fāzes, stāvokļus) dažādās situācijās:

iekustini augli (ripini, ierotē to u.c.);

izdomā vēl citus veidus kā pētīsi augli - mizosi, sadalīsi pa daivām, pārgriezīsi u.c.)!

2.

Konkursa uzdevuma izpilde

Zīmē vienotu kompozīciju, attēlojot augli un tā izmaiņas pētīšanas procesā!

Vari izmantot skices un fotomateriālus.

Vērtēšanas kritēriji

1. Procesā, izvēlēto kustības fāžu izteiksmīgums, zīmējuma kompozīcija.

2. Uzdevumam piemērotas tehnikas izvēle un tās lietojums zīmējumā.

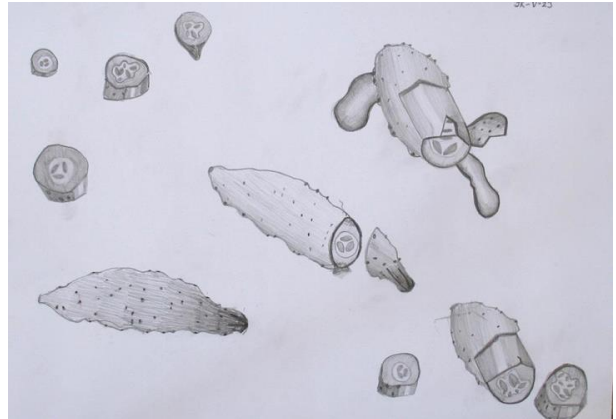
Austris Kalniņš, Gaujienas Mūzikas un mākslas skola, 3.vieta

Ainārs Fogelis, Salacgrīvas Mākslas skola, 2.vieta

Antra Adiene,
Kandavas Mākslas un mūzikas skola, 3.vieta

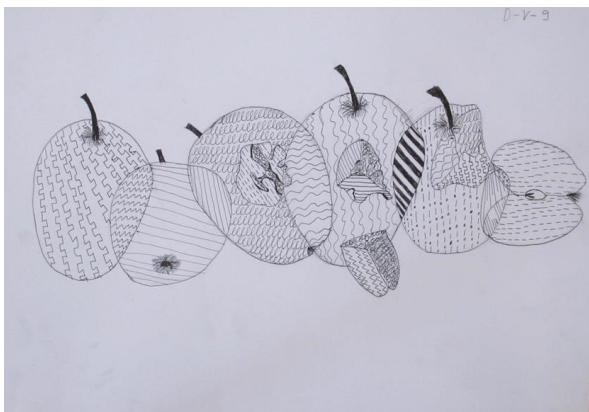
Kristiāna Vanaga,
Vidzemes jūrmalas Mūzikas un mākslas skola, 3.vieta

Marta Akimova
Tukuma Mākslas skola, 3.vieta

Kitija Maišele
Rojas Mūzikas un mākslas skola, 3.vieta

Elāna Gavrilova
Špoģu Mūzikas un mākslas skola, 2.vieta

Emīls Justs Bite
Ikšķiles Mūzikas un mākslas skola, 1.vieta

Figurāla kompozīcija. Pētnieciskais zīmējums

Uzdevums 14-16 gadus veciem audzēkņiem: uzzīmē vienotu figurālu kompozīciju ar vismaz divām cilvēka figūrām, kas attēlo konkrēto izlozēto darbību!

Pielieto darbā izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, kas izceļ figūru izteiksmīgumu un pārliedzinoši attēlo konkrēto darbību. Zīmējumā attēlo tikai cilvēku figūras, neakcentējot uzmanību uz apģērbu, vidi, priekšmetiem u.c.

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 2,5 stundas.

Materiāli (pēc izvēles): melns vai pelēks flomāsters, melna pildspalva, grafīta zīmulis, grafīta stienītis, melna tuša, 1 balta papīra A3 formāta loksne, skiču papīrs. Uzdevuma veikšanai ieteicams izmantot palīg līdzekli: viedtālruna, planšētdatora fotokameru vai fotokameru.

Mācību procesa apraksts

1.

Eksperimentālā daļa

Izlozē darbības vārdu. Tas tev būs jāattēlo konkursa darbā, izmantojot cilvēka figūras izteiksmīgā kustībā.

Darbs pāri

Lūdz savu skolas biedru kustēties, pozēt, attēlojot izlozēto darbību (to, kuru tu esi izlozējis). Fiksē -fotogrāfē un/ vai skicē figūru! Lūdz atkārtot kustības, kamēr tev ir vajadzīgais materiāls darba izveidei.

Apmainieties lomām!

Kusties un pozē, attēlojot kustību, kas attēlo skolas biedra izlozēto darbību –palīdzi savam skolas biedram.

2.

Konkursa uzdevuma izpilde

Veic individuāli

Izstrādā vienotu vairāku figūru kompozīciju, kura attēlo konkrēto izlozēto darbību (arī tava darba nosaukums būs izvēlētais darbības vārds). Iesaisti kompozīcijā vismaz 2 figūras (var izmantot neierobežotu figūru skaitu)! Izvēlies paņēmienus, kas akcentē kustības izteiksmīgumu, neuzsverot sīkās detaļas. Darba izveidē izmanto skices un fotografētos kadrus.

Vērtēšanas kritēriji

1. Izvēlēta kustības momenta/tu izteiksmīgums, zīmējuma kompozīcija.
2. Tehnikas izvēle un tās lietojums atbilstoši uzdevuma raksturam.

Juliana Koflere, M. Muižnieces Rīgas mākslas skola,
3.vieta

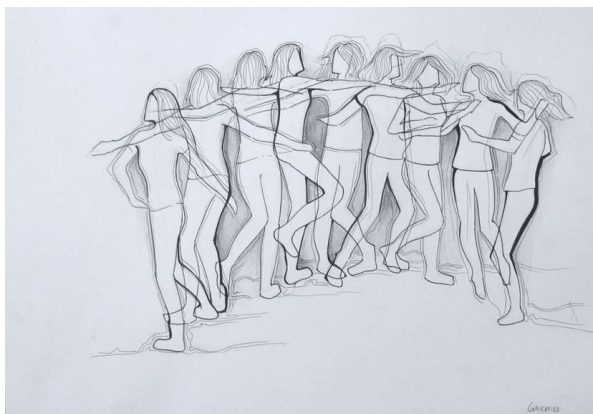
Liene Beate Arnicāne, Siguldas Mākslu skola
"Baltais Flīgelis", 2.vieta

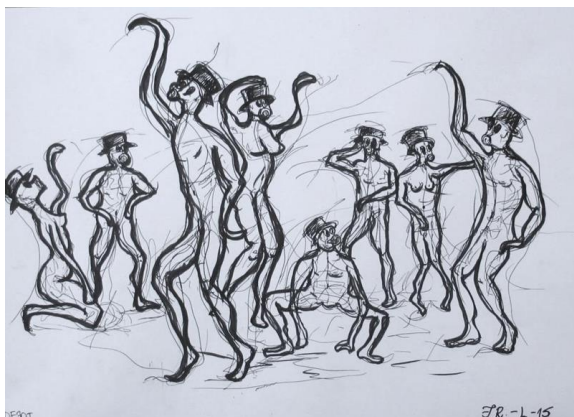
Nikola Ščadro, Jēkabpils Mākslas skola, 2.vieta

Rēzija Neifelde, Jēkabpils Mākslas skola, 2.vieta

Anita Kočote
Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola, 2.vieta

Krišjānis Beļavskis
Baldones Mākslas skola, 1.vieta

Dūmi. Radošais zīmējums

Uzdevums 8-16 gadus veciem audzēkņiem: skaties un vēro video. Iedvesmojoties no filmētā materiāla, radoši turpini kustības raksturu, noskaņu, tēlu!

Uzdevuma veikšanai paredzētais laiks: 0,5 stundas.

Materiāli (pēc izvēles): ogle, sangāna, melns krītiņš vai grafiņš, 1 balta papīra A2 formāta loksne.

Nosacījumi

Uzdevuma veikšanai nevar izmantot palīgīdzekļi: viedtālruni, planšetdatora fotokameru vai fotokameru.

Mācību procesa apraksts

1.

Skaties un vēro video, kurā attēlota dūmu kustība!

2.

Iedvesmojoties no filmētā materiāla, radoši turpini kustības raksturu, noskaņu, tēlu!

Vērtēšanas kritēriji:

1. Kustības rakstura, noskaņas radoša interpretācija;
2. Zīmējuma izteiksmīgums, tehnikas atbilstība un lietojums.

Anita Kočote,
Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola,
2.vieta (vecākā grupa)

Elīna Naumova, Inčukalna novada Mūzikas
un mākslas skola, 2.vieta
(vidējā grupa)

Sofija Mandzija, Bolderājas Mūzikas un mākslas skola, 2.vieta (vidējā grupa)

Mariss Bērziņš, Cesvaines Mūzikas un mākslas skola, 3.vieta (jaunākā grupa)

Elza Lāce, Bolderājas Mūzikas un mākslas skola, 2.vieta (jaunākā grupa)

Kitija Maišele, Rojas Mūzikas un mākslas skola, 3.vieta, (vidējā grupa)

Alise Lūse, Gaujienas Mūzikas un mākslas skola, 2.vieta (jaunākā grupa)

Vestards Aleksandrs Strautāre, Saldus Mākslas skola, 2.vieta (jaunākā grupa)

Kristiāna Vanaga, Vidzemes jūrmalas Mūzikas un mākslas skola, 3.vieta (vidējā grupa)